

VIJF JAAR JUSTITIEHUIZEN

ENKELE CIJFERS OVER DE WERKING VAN DE JUSTITIEHUIZEN TIJDENS DE PERIODE 1999-2002¹

Eric Maes

Assistent Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC), FOD Justitie

1 Inleiding

Nu de justitiehuisen, opgericht naar aanleiding van de herstructurering van het parajustitiële werkveld bij wet van 7 mei 1999², reeds vijf jaar operationeel zijn, en naar aanleiding daarvan door de deelredactie ‘Strafuitvoering en justitiële hulpverlening’ het initiatief werd genomen een rondetafelgesprek te organiseren, lijkt het ons ook erg interessant eens nader te bekijken hoe de justitiehuisen de afgelopen jaren vorm hebben gegeven aan de hen wettelijk toebedeelde opdrachten.

De door de justitiehuisen gepubliceerde jaarverslagen bieden hiertoe een rijkdom aan informatie. Het eerste jaarverslag over de werking van de justitiehuisen, dat betrekking had op het werkingsjaar 1999, werd reeds uitvoerig besproken in een eerdere bijdrage in *Panopticon*³. Bedoeling van de voorliggende bijdrage is vooral na te gaan hoe de justitiehuisen zich sedertdien hebben ontwikkeld en meer in het bijzonder, door één en ander hierbij cijfermatig in beeld te brengen, te belichten welke cliëntgerichte voorlichtings- en begeleidingsopdrachten en bijkomende, andersoortige opdrachten (burgerrechtelijke opdrachten, eerstelijnswerking) door de justitiehuisen worden opgenomen en te beschrijven welke evolutie zich bij de uitvoering van deze mandaten in de loop der jaren aftekent. Voor deze beschrijvende analyse is uitgegaan van de cijfers zoals die werden gepubliceerd in de betreffende jaarverslagen, die desgevallend zelf verder werden bewerkt. Gezien het Jaarverslag 2003 op het ogenblik van de redactie van deze bijdrage nog niet beschikbaar was, dienen we ons noodzakelijkerwijze te beperken tot de eerste vier werkingsjaren, te weten de periode 1999-2002.

Niettegenstaande de jaarverslagen tal van interessante gegevens bevatten die een licht kunnen werpen op de praktische werking van de justitiehuisen (en justitieassistenten), hebben we in

¹ Met dank aan Kristel Beyens voor een eerdere zorgvuldige lektuur van deze bijdrage.

² Wet 7 mei 1999 tot wijziging van sommige bepalingen van het Strafwetboek, van het Wetboek van Strafvordering, van de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, van de wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers, vervangen door de wet van 1 juli 1964, van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, van de wet van 5 maart 1998 betreffende de voorwaardelijke invrijheidsstelling en tot wijziging van de wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers, vervangen door de wet van 1 juli 1964, *B.S.*, 29 juni 1999.

Zie hierover meer uitgebreid: De Valck, S., “Naar een meer humane, toegankelijke en efficiënte justitie ... De uitdaging van de justitiehuisen”, *Panopticon*, 1999, 583-591.

³ Beyens, K., “Bespreking jaarverslag Dienst Justitiehuisen 1999”, *Panopticon*, 2002, 69-74.

het kader van onze analyse enkele opvallende vaststellingen gedaan die ons er – voor een juiste interpretatie van de cijfergegevens - toe noodzaken hier en daar toch enkele kritische kanttekeningen te plaatsen bij de in de jaarverslagen gepresenteerde cijfergegevens. We zetten onze belangrijkste bedenkingen hieromtrent even op een rijtje:

- *Discontinuïteit in de gepresenteerde informatie en in de wijze van presentatie:* Vooreerst blijkt uit een vergelijking van de verschillende gegevens die in de respectievelijke jaarverslagen worden gepresenteerd, dat niet altijd een vast stramien wordt aangehouden. Dit is het meest opvallend voor de informatie over het slachtofferonthaal en over de toepassing van de bemiddeling in strafzaken. Waar hierover in de jaarverslagen 1999, 2000 en 2001 heel wat informatie is terug te vinden, beperkt het Jaarverslag 2002 zich hier enkel tot een weergave van het aantal dossiers en de verdeling ervan over de verschillende gerechtelijke arrondissementen. Verder blijkt ook dat soms opsplitsingen of verdere specificaties worden aangebracht die in latere jaarverslagen niet worden weerhouden, waardoor de vergelijking van de cijfers doorheen de tijd zeer moeilijk, zometert onmogelijk wordt (zie bijvoorbeeld de opdeling opschorting-uitstel bij de presentatie van het aandeel probatiebegeleidingen met of zonder voorafgaande enquête).
- *Onvolledige weergave van de cijfergegevens:* Bij de presentatie van de cijfergegevens worden vaak alleen absolute aantallen of percentages gepresenteerd. Waar de weergave van uitsluitend absolute cijfers (nog) geen (onoverkomelijk) probleem hoeft te betekenen, aangezien de percentages hoedanook zelf berekend kunnen worden, is de situatie wel problematisch daar waar enkel percentages worden gepresenteerd. Niettegenstaande meestal wel min of meer kan worden vermoed op basis van welke absolute aantallen de percentages werden berekend, wordt door dergelijke wijze van presenteren niettemin elke externe controle *de facto* onmogelijk gemaakt (zie bijvoorbeeld de cijfers in verband met het profiel van de cliënten, de duur van de maatregel, ...).
- *Onjuiste weergave van cijfers:* Tenslotte is ook meermaals vastgesteld geworden dat, zij het soms eerder minimaal, bepaalde cijfergegevens niet correct zijn weergegeven. Daar waar eenzelfde resultaat verwacht moet worden, wijken cijfers uit de ene tabel soms af van de cijfers die in een andere tabel zijn gepresenteerd, of komt het kolomtotaal niet overeen met de som van de cijfers uit de verschillende rijen (zie bijvoorbeeld de cijfers in verband met het aantal probatiebegeleidingen per arrondissement in 2001⁴).

In de verdere uiteenzetting worden in afzonderlijke paragrafen drie opdrachten onderscheiden, met name 1) cliëntgerichte strafrechtelijke interventies of de voorlichtings- en begeleidingsopdrachten, die verder nog kunnen worden opgedeeld naar dader-, slachtoffer-, en dader- én slachtoffergerichte tussenkomsten, 2) de burgerrechtelijke opdrachten, en 3) de eerstelijnswerking.

2 Cliëntgerichte strafrechtelijke interventies (voorlichtings- en begeleidingsopdrachten)

De voorlichtings- en begeleidingsopdrachten laten zich, zoals reeds aangehaald, opdelen in dader-, slachtoffer-, en dader- én slachtoffergerichte tussenkomsten. Deze drie types interventies worden achtereenvolgens nader toegelicht aan de hand van de beschikbare cijfergegevens, waarbij voor de dadergerichte interventies afsluitend ook zal worden ingegaan

---

⁴ Het algemene totaal komt niet overeen met het resultaat dat wordt verkregen indien de cijfers voor probatie-opschorting worden opgeteld met deze met betrekking tot het probatie-uitstel.

op een vergelijking van het profiel van het cliënteel waarmee de justitieassistenten in contact komen.

2.1 Dadergerichte interventies (daderbegeleiding)

Op het vlak van de dadergerichte interventies kunnen, naargelang de fase van de strafrechtsgang, verschillende straffen of maatregelen worden onderscheiden binnen welk kader de justitieassistenten een voorname rol spelen. Deze straffen of maatregelen situeren zich met name op het niveau van het gerechtelijk onderzoek, binnen de fase waar beslist wordt over al dan niet vervolging, op het niveau van de straftoemeting, en tenslotte binnen de fase van de strafuitvoering en de tenuitvoerlegging van de beveiligingsmaatregel van de internering.

2.1.1 Vrijheid en invrijheidstelling onder voorwaarden

De vrijheid en invrijheidstelling onder voorwaarden (VOV) werd in 1990 ingevoerd als alternatief voor de voorlopige hechtenis. Artikel 35 van de wet op de voorlopige hechtenis van 20 juli 1990 bepaalt dat een VOV kan worden opgelegd wanneer voldaan is aan de materiële voorwaarden voor het opleggen van een eigenlijke voorlopige hechtenis. Deze maatregel kan worden opgelegd door de onderzoeksrechter, een onderzoeksgerecht of een vonnisgerecht en houdt in dat de verdachte in plaats (verder) aangehouden te zijn, op vrije voeten blijft (of wordt gesteld) mits naleving van bepaalde voorwaarden. De justitiehuisen hebben in dit kader naast een voorlichtingsfunctie ook een taak van begeleiding en toezicht op de naleving van de voorwaarden.

Maatschappelijke enquêtes

Ter voorbereiding van een maatregel van vrijheid of invrijheidstelling onder voorwaarden *kan* voorafgaand een voorlichtingsrapport (maatschappelijke enquête) worden aangevraagd. Waar niet uitgesloten wordt dat ook andere personen of instanties de bevoegde magistraat zullen voorlichten, bekleden de justitiehuisen hier toch een bevoorrechte positie in die zin dat zij voor magistraten vaak de meest voor de hand liggende partner vormen. Via een maatschappelijke enquête wordt de magistraat geïnformeerd over de persoonlijke, relationele en maatschappelijke context van de betrokkene.

In het kader van de wet op de voorlopige hechtenis werden in 2002 in totaal 248 enquêtes aangevraagd bij de justitiehuisen, een aantal dat niet significant verschilt van de jaren voordien (216 in 1999, 278 in 2000 en 258 in 2001). Het aantal enquêtes blijft dan ook nu nog vrij beperkt in vergelijking tot het aantal opgelegde VOV-maatregelen, hetgeen wellicht voor een deel te verklaren valt door het strikte tijds kader waarbinnen tot VOV of voorlopige hechtenis wordt beslist⁵. Niettemin blijft de mogelijkheid tot het opleggen van VOV, eventueel na een voorafgaande maatschappelijke enquête, uiteraard ook nog na een gebeurlijke aanhouding bestaan.

Opvallend is ook dat in de bestudeerde jaren aanvankelijk veel meer enquêtes werden aangevraagd in Vlaanderen dan in Wallonië: in 1999 werd slechts 14% van de enquêtes

---

⁵ Zie bijvoorbeeld ook de commentaar in het Jaarverslag 2002 (p. 14).

aangevraagd in Wallonië (N=30), de overige 86% in Vlaanderen. Weliswaar is deze wanverhouding in meer recente jaren op stelselmatige wijze enigszins rechtgetrokken, doch er blijft, ook in 2002, toch nog steeds enig verschil bestaan (60% voor Vlaanderen vs. 40% voor Wallonië).

Tabel 1: Maatschappelijke enquêtes in het kader van de VOV – Verdeling naar regio

België Verdeling regio	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Vlaanderen	186	86,1	211	75,9	178	69,0	147	59,3
Wallonië	30	13,9	67	24,1	80	31,0	101	40,7
Totaal	216	100,0	278	100,0	258	100,0	248	100,0

Relatief gezien werden in Vlaanderen in 2002 de meeste enquêtes aangevraagd in de gerechtelijke arrondissementen Gent (36,7% van alle enquêtes in Vlaanderen), Tongeren (20,4%), Hasselt (19,7%) en Leuven (14,3%). Deze vier arrondissementen tekenen samen voor meer dan 90% van alle enquêtes in Vlaanderen. Dit betekent dan ook dat in de andere Vlaamse arrondissementen zeer weinig gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om een maatschappelijke enquête aan te vragen.

Tabel 2: Maatschappelijke enquêtes in het kader van de VOV – Verdeling naar gerechtelijk arrondissement (Vlaanderen)

Vlaanderen Verdeling naar arrondissement	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	22	11,8	21	10,0	2	1,1	0	0,0
Brugge	0	0,0	9	4,3	0	0,0	1	0,7
Brussel	0	0,0	2	0,9	1	0,6	0	0,0
Dendermonde	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Gent	90	48,4	108	51,2	105	59,0	54	36,7
Hasselt	29	15,6	30	14,2	20	11,2	29	19,7
Ieper	1	0,5	1	0,5	0	0,0	5	3,4
Kortrijk	0	0,0	2	0,9	0	0,0	0	0,0
Leuven	29	15,6	15	7,1	12	6,7	21	14,3
Mechelen	0	0,0	5	2,4	8	4,5	1	0,7
Oudenaarde	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,7
Tongeren	10	5,4	12	5,7	24	13,5	30	20,4
Turnhout	5	2,7	5	2,4	6	3,4	3	2,0
Veurne	0	0,0	1	0,5	0	0,0	2	1,4
Totaal	186	100,0	211	100,0	178	100,0	147	100,0

Over alle jaren heen (1999-2002) worden de meeste enquêtes in Vlaanderen aangevraagd door de onderzoeksrechters (telkens meer dan 70%), en in tweede orde de Raadkamer (RK) of Kamer van Inbeschuldigingstelling (KI). Opmerkelijk is wel dat het aandeel van de onderzoeksrechters recent sterk is toegenomen (vgl. 2001 met 2002), en in 2002 bijna alle enquêtes (95,9%) in Vlaanderen door onderzoeksrechters werden aangevraagd. Het aandeel van de RK/KI laat dan ook een sterk dalende tendens zien (van 17,2% in 1999 naar 1,4% in 2002).

Tabel 3: Maatschappelijke enquêtes in het kader van de VOV – Opdrachtgevers (Vlaanderen)

Vlaanderen Opdrachtgevers	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
OR	154	82,8	157	74,4	129	72,5	141	95,9
RK/KI	32	17,2	13	6,2	16	9,0	2	1,4
REA/HB	0	0,0	12	5,7	2	1,1	1	0,7
Pol.Rb	-	-	0	0,0	8	4,5	0	0,0
PdK	-	-	29	13,7	23	12,9	3	2,0
Totaal	186	100,0	211	100,0	178	100,0	147	100,0

VOV-opdrachten (begeleiding en toezicht)

Waar Wallonië (in vergelijking met Vlaanderen) minder sterk vertegenwoordigd is op het vlak van de maatschappelijke enquêtes, doet zich in de laatste twee jaar waarvoor deze cijfers beschikbaar zijn (2001 en 2002), net het omgekeerde voor wat de VOV-opdrachten (*mandaten op jaarbasis*⁶) betreft. De verschillen tussen Vlaanderen en Wallonië zijn evenwel niet erg groot: Wallonië neemt ongeveer 55% van de zgn. mandaten op jaarbasis voor haar rekening, Vlaanderen ongeveer 45%. In het verleden (jaren 1999-2000) lagen deze verhoudingen juist omgekeerd.

Tabel 4: Begeleidingsopdrachten in het kader van de VOV – Verdeling naar regio

België Verdeling regio	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Vlaanderen	1449	55,6	1614	51,9	1338	43,9	1729	45,4
Wallonië	1155	44,4	1495	48,1	1710	56,1	2079	54,6
Totaal	2604	100,0	3109	100,0	3048	100,0	3808	100,0

Het totaal aantal mandaten (voor gans België) vertoont in de beschouwde periode (1999-2002) overigens een sterke stijging, van 2604 mandaten (op jaarbasis) in 1999 naar 3808 mandaten in 2002, of een toename met bijna de helft (46,2%). Vooral Wallonië kent op dit vlak een erg sterke stijging van het aantal VOV-opdrachten (+ 80%). In Vlaanderen blijft de toename van het aantal mandaten verhoudingsgewijs eerder beperkt (+ 19%). De sterke stijging van het aantal mandaten op jaarbasis weerspiegelt zich logischerwijze ook in het aantal mandaten dat loopt op 31 december van het betreffende jaar: ook hier zien we tussen 1999 en 2002 een stijging met meer dan 40%, van 815 lopende opdrachten op 31 december 1999 naar 1.170 op 31 december 2002.

⁶ Het aantal mandaten op jaarbasis vormt de optelsom van het aantal mandaten op 1 januari van het betreffende jaar, de nieuwe mandaten die in datzelfde jaar worden opgenomen alsook de mandaten die vanuit een ander arrondissement worden overgeheveld.

Tabel 5: Begeleidingsopdrachten in het kader van de VOV – Verdeling naar gerechtelijk arrondissement (Vlaanderen)

Vlaanderen Verdeling naar arrondissement	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	362	25,0	456	28,3	314	23,5	270	15,6
Brugge	88	6,1	108	6,7	87	6,5	108	6,2
Brussel	201	13,9	159	9,9	166	12,4	192	11,1
Dendermonde	163	11,2	216	13,4	203	15,2	208	12,0
Gent	125	8,6	155	9,6	59	4,4	235	13,6
Hasselt	30	2,1	45	2,8	61	4,6	82	4,7
Ieper	3	0,2	17	1,1	40	3,0	87	5,0
Kortrijk	42	2,9	54	3,3	59	4,4	70	4,0
Leuven	110	7,6	115	7,1	107	8,0	137	7,9
Mechelen	141	9,7	98	6,1	99	7,4	111	6,4
Oudenaarde	22	1,5	21	1,3	19	1,4	31	1,8
Tongeren	20	1,4	23	1,4	16	1,2	13	0,8
Turnhout	142	9,8	107	6,6	85	6,4	160	9,3
Veurne	0	0,0	40	2,5	23	1,7	25	1,4
Totaal	1449	100,0	1614	100,0	1338	100,0	1729	100,0

Opmerking: Voor Gent werden in het Jaarverslag 2001 geen cijfers gepresenteerd over het aantal nieuwe mandaten in 2001 en de vanuit een ander arrondissement overgedragen mandaten, hetgeen ook het lage cijfer in 2001 voor dit arrondissement lijkt te verklaren. Aangezien deze lacune ook invloed heeft op het totaalbeeld moeten de cijfers voor 2001 dan ook met de nodige omzichtigheid geïnterpreteerd worden, ook wanneer ze vergeleken worden met andere voorgaande of navolgende jaren.

Anders dan bij de maatschappelijke enquêtes het geval is - met uitzondering van het gerechtelijk arrondissement Gent -, lopen in Vlaanderen in 2002 de meeste VOV-opdrachten (mandaten op jaarbasis) in de gerechtelijke arrondissementen Antwerpen (15,6%), Gent (13,6%), Dendermonde (12,0%) en Brussel (11,1%).

Niettegenstaande de globale toename van het aantal opdrachten in Vlaanderen en de koppositie van Antwerpen in 2002, kent het aantal VOV-opdrachten in Antwerpen over de jaren heen (1999-2002) een belangrijke terugval (van 362 mandaten in 1999 naar 270 in 2002). In een aantal andere arrondissementen blijkt van de VOV-maatregel – althans afgaande op de opdrachten die aan het justitiehuis worden toegewezen – nog altijd maar weinig gebruik gemaakt te worden, met name in de arrondissementen Tongeren, (13 mandaten in 2002, waarvan 10 in 2002 nieuw opgestarte mandaten), Veurne (N=25) en Oudenaarde (N=31). Zeer opmerkelijk voor Tongeren is dat in 2002 30 enquêtes werden aangevraagd, maar in de loop van hetzelfde jaar slechts 10 nieuwe mandaten werden opgestart (vanuit het justitiehuis).

Zoals dit bij de maatschappelijke enquêtes het geval is, zijn ook voor wat de VOV-opdrachten betreft, de opdrachtgevers – zij het hier evenwel berekend voor gans België (!)⁷ - veelal de onderzoeksrechters (in de jaren 2000-2002 steeds meer dan 60%). Doch anders dan bij de maatschappelijke enquêtes, zijn ook andere opdrachtgevers, en met name de onderzoeksgerechten, vrij sterk vertegenwoordigd (ongeveer 1/3 van de mandaten). Eén en ander betekent dan ook dat vooral op het niveau van de onderzoeksgerechten – in verhouding tot de verleende VOV-maatregelen – in mindere mate maatschappelijke enquêtes worden gevraagd.

⁷ De in de jaarverslagen gepresenteerde cijfers laten niet toe te differentiëren naar regio toe, dit in tegenstelling tot de tabellen in verband met de maatschappelijke enquêtes waar de analyse zelfs tot op het niveau van het gerechtelijk arrondissement mogelijk is. Wanneer de verhoudingen voor wat de maatschappelijke enquêtes betreft worden berekend voor gans België dan blijken deze niet af te wijken van de verkregen cijfers voor Vlaanderen (aandeel van de onderzoeksrechters in 2002: 96,3% voor gans België t.o.v. 95,9% voor Vlaanderen).

Tabel 6: Begeleidingsopdrachten in het kader van de VOV – Opdrachtgevers (België)

Opdrachtgevers (%)	1999	2000	2001	2002
Nieuwe dossiers				
OR	57	62	60	63
Onderzoeksgerecht	41	33	33	33
Vonnisgerecht	1	5	5	5
Totaal	99	100	98	101

De duur van de maatregel – wederom berekend voor gans België⁸ - blijft in de meeste gevallen, en vooral tijdens de meer recente jaren (in vgl. met 1999), beperkt tot minder dan drie maanden (70% in 2002). Toch wordt in meer dan één op de tien gevallen een duur van meer dan zes maanden geobserveerd (12% in 2002). Maatregelen met een duur tussen de drie en de zes maanden waren vooral in 1999 nog vrij belangrijk vertegenwoordigd (35%), maar in meer recente jaren zijn het vooral maatregelen met kortere duur die hiervoor in de plaats zijn gekomen (≤ 3 maanden: van 48% in 1999 tot 70% in 2002).

Tabel 7: Begeleidingsopdrachten in het kader van de VOV – Duur van het toezicht (België)

Duur van het toezicht	1999	2000	2001	2002
t.e.m. 3 maanden	48	70	72	70
> 3 maanden t.e.m. 6 maanden	35	15	20	18
> 6 maanden	17	15	8	12
Totaal	100	100	100	100

Bij de uitvoering van VOV-begeleidingen worden door de justitiehuizen diverse problemenesignaleerd: enerzijds wordt de vraag gesteld of opgelegde voorwaarden zoals een dienstverlening, vorming of therapie in het kader van een VOV geen schending inhouden van het vermoeden van onschuld en of hiermee bij voorbaat geen oordeel wordt geveld over de schuld van de verdachte, anderzijds roept ook de doelstelling van recidivebeperking volgens de Dienst Justitiehuizen vragen op gezien het specifieke statuut van de cliënt, nl. het feit dat om nog niet definitief veroordeelde personen gaat (Jaarverslag 2002, p. 14).

2.1.2 Probatie

Aan de opschorting van de uitspraak en het uitstel van de tenuitvoerlegging van de straf kunnen op grond van de zgn. probatiewet van 29 juni 1964 - die in recentere jaren nog meermaals werd aangepast, onder meer in 1994, 1999 en 2002⁹ - specifieke voorwaarden worden verbonden, waardoor er dan sprake is van zgn. probatie-opschorting dan wel probatie-uitstel. Bedoeling van de probatie die een belangrijk alternatief voor de gevangenisstraf vormt of kan vormen en die ook ten aanzien van relatief ernstige misdrijven kan worden toegepast, is de straf te individualiseren en met name daar waar het criminele gedrag de uiting is van een achterliggende psychosociale problematiek, aan de strafrechtelijke interventie een eerder begeleidende en hulpverlenende oriëntatie te geven. Ook hier staan de justitieassistenten in voor de maatschappelijke werktaken die voortvloeien uit de toepasselijke wetgeving.

⁸ Ook hier is differentiatie naargelang de regio niet mogelijk.

⁹ Zie in dit verband: Wet 10 februari 1994 tot wijziging van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie, *B.S.*, 27 april 1994; Wet 22 maart 1999 tot wijziging van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie, *B.S.*, 1 april 2000; Wet 17 april 2002 tot invoering van de werkstraf als autonome straf in correctionele zaken en in politiezaken, *B.S.*, 7 mei 2002.

Maatschappelijke enquêtes en beknopte voorlichtingsrapporten

Vooraleer beslist wordt tot oplegging van een probatiemaatregel kunnen de bevoegde gerechtelijke instanties zich, met het oog op het nagaan van de opportuniteit van dergelijke maatregel en de bepaling van zinvolle en haalbare probatievoorwaarden, laten voorlichten door middel van een maatschappelijke enquête en, sedert 2000, in bepaalde gevallen ook via een beknopt voorlichtingsrapport¹⁰. Tot 2000 was een voorafgaande maatschappelijke enquête overigens verplicht wanneer een dienstverlening of vorming als probatievoorwaarde werd overwogen. De wet van 22 maart 1999 en van 28 maart 2000 stelde een eind aan deze verplichting en voorzag in dit geval voortaan in de mogelijkheid tot het aanvragen van een beknopt voorlichtingsrapport ter aanvulling of vervanging van een maatschappelijke enquête.

Anders dan bij de vrijheid en invrijheidstelling onder voorwaarden het geval is, is de verhouding tussen Vlaanderen en Wallonië voor wat de *maatschappelijke enquêtes* in het kader van de probatie (hierbij inbegrepen de onderzoeksvragen op basis van ‘artikel 17’¹¹) betreft, veel meer in evenwicht, en ongeveer gelijk verdeeld.

Tussen 1999 en 2002 is er ook een stijging van het aantal aangevraagde maatschappelijke probatie-enquêtes – inclusief onderzoeksvragen op basis van artikel 17 - merkbaar, maar – met uitzondering van de evolutie tussen 1999 en 2000, waarna het aantal opnieuw daalt - is er tussen 1999 en 2002 globaal genomen geen sprake van een erg uitgesproken toename (+ 13% tussen 1999 en 2002). Luidens de Dienst Justitieuizen blijft het gebruik van de maatschappelijke enquêtes toch nog ondermaats. Gepleit wordt dan ook voor een intensiever gebruik ervan, enerzijds om te komen tot meer geïndividualiseerde en zodoende ook efficiëntere maatregelen, anderzijds ook om ervoor te zorgen dat de cliënten beter geïnformeerd zouden zijn over de inhoud van de probatiemaatregel en de gevolgen die deze maatregel kan hebben voor de toekomst (Jaarverslag 2002, p. 15).

Tabel 8: Maatschappelijke enquêtes in het kader van de probatie – Verdeling naar regio

België Verdeling regio	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Vlaanderen	1002	51,1	1419	52,7	1166	51,0	1081	48,7
Wallonië	959	48,9	1273	47,3	1120	49,0	1137	51,3
Totaal	1961	100,0	2692	100,0	2286	100,0	2218	100,0

In Vlaanderen worden de meeste enquêtes in 2002 aangevraagd in de gerechtelijke arrondissementen Gent (19,1%), Turnhout (15,7%) en Antwerpen (12,5%). Ook Ieper (9,3%) en Mechelen (8,4%) scoren op dit vlak nog vrij behoorlijk. Doorheen de jaren 1999-2002 heen is vooral de sterke terugval van Brugge, in mindere mate ook Leuven erg opvallend. Daartegenover is er een merkelijke toename van het aantal enquêtes in de arrondissementen Gent, Ieper en Turnhout.

¹⁰ Wet 22 maart 1999 tot wijziging van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie, *B.S.*, 1 april 2000. Zie ook nog: Wet 28 maart 2000 tot invoeging van een procedure van onmiddellijke verschijning in strafzaken, *B.S.*, 1 april 2000.

¹¹ Algemeen gesteld voorziet artikel 17 dat het openbaar ministerie een nieuw verslag kan vragen indien het de betrokkene wil vervolgen voor nieuwe strafbare feiten.

Tabel 9: Maatschappelijke enquêtes in het kader van de probatie – Verdeling naar gerechtelijk arrondissement (Vlaanderen)

Vlaanderen Verdeling naar arrondissement	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	103	10,3	246	17,3	181	15,5	135	12,5
Brugge	164	16,4	107	7,5	17	1,5	25	2,3
Brussel	4	0,4	4	0,3	24	2,1	33	3,1
Dendermonde	77	7,7	33	2,3	65	5,6	68	6,3
Gent	114	11,4	138	9,7	106	9,1	206	19,1
Hasselt	65	6,5	58	4,1	86	7,4	26	2,4
Ieper	22	2,2	79	5,6	66	5,7	101	9,3
Kortrijk	34	3,4	61	4,3	70	6,0	66	6,1
Leuven	105	10,5	63	4,4	58	5,0	34	3,1
Mechelen	119	11,9	174	12,3	142	12,2	91	8,4
Oudenaarde	6	0,6	18	1,3	16	1,4	7	0,6
Tongeren	12	1,2	27	1,9	35	3,0	51	4,7
Turnhout	93	9,3	305	21,5	242	20,8	170	15,7
Veurne	84	8,4	106	7,5	58	5,0	68	6,3
Totaal	1002	100,0	1419	100,0	1166	100,0	1081	100,0

Maatschappelijke enquêtes worden in het kader van de probatiewetgeving vooral door de vonnisgerechten en het parket (PdK: procureur des Konings) gevraagd, in mindere doch in toenemende mate ook door de onderzoeksrechter. Bijna nooit worden dergelijke enquêtes gevorderd door de onderzoeksgerechten, doch wel worden in niet onbelangrijke mate ook vaak door het parket verslagen gevraagd op basis van ‘artikel 17’ van de probatiewet.

Tabel 10: Maatschappelijke enquêtes in het kader van de probatie – Opdrachtgevers (Vlaanderen)

Vlaanderen Opdrachtgevers	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
OR	95	9,5	131	9,2	23	2,2	152	14,1
RK/KI	8	0,8	49	3,5	1	0,1	0	0,0
REA/HB	370	36,9	584	41,2	571	53,9	349	32,3
Pol.Rb	84	8,4	111	7,8	92	8,7	44	4,1
PdK	267	26,6	309	21,8	257	24,2	361	33,4
Parket art. 17	178	17,8	235	16,6	116	10,9	175	16,2
Totaal	1002	100,0	1419	100,0	1060	100,0	1081	100,0

Opmerking: Het totaal voor Vlaanderen voor het jaar 2001 (N=1060) komt niet overeen met het totaal aantal enquêtes in Vlaanderen dat in bovenstaande tabellen is weergegeven, omdat voor de enquêtes in Gent (N=106) in het Jaarverslag 2001 geen nadere specificatie werd gegeven in verband met de opdrachtgever. De respectievelijke percentages dienen dan ook met deze belangrijke nuance in het achterhoofd geïnterpreteerd te worden.

Naast de eigenlijke maatschappelijke enquêtes (en onderzoeksvragen op basis van ‘artikel 17’), is sedert 2000 in de probatiewetgeving ook de mogelijkheid voorzien tot het vragen van een *beknopt voorlichtingsrapport*. Ten aanzien van het beknopt voorlichtingsrapport werden vrij hoge verwachtingen gekoesterd: het wordt omschreven als een ideaal instrument om ‘kort op de bal te spelen’, hetgeen “(...) volgens de magistratuur bij een enquête niet altijd mogelijk is en dikwijls als argument werd aangehaald om geen voorafgaand onderzoek te laten uitvoeren” (Jaarverslag 2002, p. 16), doch in de praktijk blijkt het gebruik ervan erg marginaal. In de jaren 2001 en 2002 werden voor gans België respectievelijk 109 en 122 beknopte voorlichtingsrapporten aangevraagd, waarvan het overgrote deel in Vlaanderen (in 2002 70%). Verscheidene justitiehuizen merken op dat niet steeds een specifieke vraag is opgenomen in de aanvraag en bij de aanvraag soms ook onduidelijkheid heerst over de feiten waarvan iemand wordt verdacht (Jaarverslag 2002, p. 16). Volgens de Dienst Justitiehuizen blijft het naar de toekomst toe dan ook verder nodig de magistratuur, advocatuur en politie

verder te sensibiliseren tot het gebruik van de maatschappelijke enquête of het beknopt voorlichtingsrapport, zij het “*rekening houdend met het voorziene personeel*” (Jaarverslag 2002, p. 16)

Probatiebegeleidingen

Het aantal *mandaten op jaarbasis*¹² laat – globaal genomen - over de jaren 1999-2002 een lichte stijging zien (+11% tussen 1999 en 2002), en ook hier valt – net zoals bij de maatschappelijke enquêtes –, zeker voor wat het meest recente jaar betreft, een vrij evenwichtige verdeling tussen Vlaanderen en Wallonië te bespeuren, ook wanneer wordt opgesplitst naar probatie-opschorting en -uitstel.

Tabel 11: Begeleidingsopdrachten in het kader van de probatie – Verdeling naar regio

België Verdeling regio	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Vlaanderen	4485	42,6	4940	45,7	5153	46,1	5644	48,1
Wallonië	6049	57,4	5865	54,3	6037	53,9	6101	51,9
Totaal	10534	100,0	10805	100,0	11190	100,0	11745	100,0

De stijging van het aantal probatie-opdrachten is ook zichtbaar wanneer enkel het aantal lopende begeleidingen op het eind van elk jaar in beschouwing wordt genomen. Terwijl op 31 december 1999 nog 7.673 begeleidingen lopende waren, blijkt dit aantal op 31 december 2002 inmiddels opgelopen te zijn tot 8.470 begeleidingen.

De stijging van de probatiebegeleidingen die een toenemende werklast met zich meebrengen voor de justitiehuisen heeft er, samen met de bekommernis om de probatie zo efficiënt mogelijk toe te passen, toe geleid dat sedert enige jaren op nationaal vlak een “*actief opschortingsbeleid*” wordt voorgesteld (Jaarverslag 2000, p. 13; Jaarverslag 2001, p. 22; Jaarverslag 2002, p. 16). Niettegenstaande op jaarbasis heel wat probatiebegeleidingen lopen, blijft de toepassing van de probatiewetgeving luidens de Dienst Justitiehuisen toch niet geheel van moeilijkheden gespaard: in concreto wordt bijvoorbeeld gewezen op de soms moeilijke relatie met de ‘vrije’ hulpverlening die dikwijls argwanend staat tegenover justitiecliënteel en die té hoge verwachtingen stelt aan de motivatie van de cliënten, en op het vaak nog lange tijdsverloop tussen de uitspraak van het vonnis en de aanstelling van de justitieassistent (Jaarverslag 2002, p. 17).

De meeste begeleidingen (mandaten op jaarbasis) worden in Vlaanderen in 2002 opgenomen in de arrondissementen Antwerpen (20,4%), Gent (16,1%), en, zij het in mindere mate, ook nog Dendermonde (9,7%) en Leuven (9,1%).

¹² Het aantal mandaten op jaarbasis vormt de optelsom van het aantal mandaten op 1 januari van het betreffende jaar, de nieuwe mandaten die in datzelfde jaar worden opgenomen alsook de mandaten die vanuit een ander arrondissement worden overgeheveld.

Tabel 12: Begeleidingsopdrachten in het kader van de probatie – Verdeling naar gerechtelijk arrondissement (Vlaanderen)

Vlaanderen Verdeling naar arrondissement	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	629	14,0	852	17,2	1037	20,1	1151	20,4
Brugge	344	7,7	341	6,9	328	6,4	357	6,3
Brussel	302	6,7	229	4,6	207	4,0	219	3,9
Dendermonde	497	11,1	569	11,5	557	10,8	545	9,7
Gent	626	14,0	718	14,5	675	13,1	910	16,1
Hasselt	192	4,3	204	4,1	235	4,6	275	4,9
Ieper	81	1,8	100	2,0	110	2,1	165	2,9
Kortrijk	285	6,4	247	5,0	283	5,5	207	3,7
Leuven	421	9,4	416	8,4	410	8,0	511	9,1
Mechelen	418	9,3	496	10,0	469	9,1	443	7,8
Oudenaarde	123	2,7	119	2,4	117	2,3	149	2,6
Tongeren	194	4,3	203	4,1	183	3,6	173	3,1
Turnhout	218	4,9	313	6,3	376	7,3	367	6,5
Veurne	155	3,5	133	2,7	166	3,2	172	3,0
Totaal	4485	100,0	4940	100,0	5153	100,0	5644	100,0

Bij de probatie-opschorting scores, naast Antwerpen (20,6%), vooral Leuven (13,4%), Gent (12,0%), Turnhout (10,0%) en Dendermonde (9,5%) nog vrij hoog. Wat het probatie-uitstel betreft lopen de meeste begeleidingen in het bijzonder in Antwerpen (20,3%) en Gent (17,8%), en in mindere mate ook nog in Dendermonde (9,7%).

Erg opmerkelijk is dat in de overgrote meerderheid der gevallen geen voorafgaande maatschappelijke enquête werd aangevraagd: in liefst 84% van de nieuwe dossiers in 2002 werd vooraf geen enquête gevraagd. Hiermee wordt de tendens gevolgd die zich reeds sedert meerdere jaren (cfr. 1999-2001) lijkt af te tekenen.

Tabel 13: Begeleidingsopdrachten in het kader van de probatie – Mandaten met en zonder voorafgaand maatschappelijk onderzoek (België)

Mandaten met/zonder ME (%)	1999			2000			2001			2002		
	OPSCH	UITSTEL	TOT	OPSCH	UITSTEL	TOT	OPSCH	UITSTEL	TOT	OPSCH	UITSTEL	TOT
Nieuwe dossiers												
Met voorafgaandelijke enquête	29	14	-	-	-	19	-	-	19	-	-	16
Zonder voorafgaandelijke enquête	71	86	-	-	-	81	-	-	81	-	-	84
Totaal	100	100	-	-	-	100	-	-	100	-	-	100

Verder blijkt uit de in de jaarverslagen gepresenteerde statistiek ook dat het bij deze nieuwe dossiers in 2002 in bijna zeven op de tien gevallen (67%) gaat om probatiemaatregelen die niet werden vooraf gegaan door een opsluiting. Opmerkelijk is trouwens ook dat op dit vlak voor wat het probatie-uitstel betreft – niet voor de probatie-opschorting - een verschillende praktijk lijkt te bestaan tussen Vlaanderen en Wallonië¹³: bij de nieuwe dossiers in 2000 (probatie-uitstel) is er in Vlaanderen in 36% sprake van een voorafgaande opsluiting, in Wallonië in maar liefst 58%. Het is op basis van de gepresenteerde cijfers en bijhorende commentaar niet geheel duidelijk hoe dit gegeven geïnterpreteerd moet worden. Waar de Dienst Justitiehuisen concludeert dat men zich de vraag kan stellen of de probatie wel degelijk een alternatief vormt voor de gevangenisstraf (Jaarverslag 1999, p. 18; Jaarverslag 2000, p. 14) zou anderzijds ook geargumenteed kunnen worden dat de probatie

¹³ Voor andere jaren, alsook voor wat de mandaten in 2000 van probatie-opschorting en probatie-uitstel samen betreft, is dergelijke regionale opsplitsing niet doorgevoerd. Overigens is voor de jaren 2001 en 2002 enkel het totaalplaatje beschikbaar (nl. enkel op nationaal niveau en probatie-opschorting en -uitstel samen), voor 1999 wordt wel een opsplitsing gemaakt naargelang probatie-opschorting of -uitstel, doch geen regionale verdeling.

klaarblijkelijk toch ook in ‘zwaardere’ dossiers wordt opgelegd, hetgeen overigens ook elders in het rapport wordt bevestigd (Jaarverslag 1999, p. 19).

Tabel 14: Begeleidingsopdrachten in het kader van de probatie – Mandaten met en zonder voorafgaande opsluiting (België)

Met/zonder opsluiting (%)	1999			2000			2001			2002		
	OPSCH	UITSTEL	TOT	OPSCH	UITSTEL	TOT	OPSCH	UITSTEL	TOT	OPSCH	UITSTEL	TOT
Nieuwe dossiers												
Met voorafgaande opsluiting	5	42	-	-	-	33	-	-	31	-	-	33
Zonder voorafgaande opsluiting	95	58	-	-	-	67	-	-	69	-	-	67
Totaal	100	100	-	-	-	100	-	-	100	-	-	100

2.1.3 Dienstverlening/vorming en autonome werkstraf

2.1.3.1 Dienstverlening en vorming

De dienstverlening en vorming die werden geïntroduceerd door de wetten van 10 februari 1994¹⁴, werden opgevat als een voorwaarde voor het verval van de strafvordering (bemiddeling in strafzaken; *infra*), of als een probatievoorwaarde die gekoppeld kan worden aan de opschorting van de uitspraak van een veroordeling of aan het uitstel van de tenuitvoerlegging van een gevangenisstraf. Bovendien kan de dienstverlening/vorming ook worden toegepast in andere kaders zoals de genade, en wordt (werd) ze soms zelfs opgelegd binnen het kader van de alternatieve maatregelen ter vervanging van de voorlopige hechtenis. Na de invoering van de autonome werkstraf kan vanaf mei 2004 evenwel geen dienstverlening meer worden opgelegd in het kader van de bemiddeling in strafzaken of de probatie (*infra*)¹⁵.

Maatschappelijke enquêtes en beknopte voorlichtingsrapporten

Wat de *maatschappelijke enquêtes* (in strikte zin) betreft, is het opmerkelijk dat dergelijke enquêtes in het kader van de dienstverlening/vorming verhoudingsgewijs beduidend meer worden aangevraagd in Wallonië dan in Vlaanderen. Dit fenomeen wordt bevestigd in elk van de geanalyseerde jaren, waar telkens ongeveer 70%, in 2002 zelfs bijna 80%, op het conto van de Waalse justitiehuisen kan worden geschreven.

Tabel 15: Maatschappelijke enquêtes in het kader van de dienstverlening/vorming – Verdeling naar regio

België	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Verdeling regio								
Vlaanderen	692	29,0	1001	32,4	645	27,2	379	20,6
Wallonië	1696	71,0	2085	67,6	1722	72,8	1464	79,4
Totaal	2388	100,0	3086	100,0	2367	100,0	1843	100,0

Opmerking: In de Vlaamse cijfers voor 2000 (N= 1001) zijn 118 zgn. ‘wachtende’ enquêtes inbegrepen waarvan 78 in Brussel en 40 in Leuven. Dit zijn enquêtes die niet direct werden opgenomen door de justitiehuisen omwille van een te hoge werklast: ze werden in de loop van 2001 zo snel mogelijk afgewerkt.

¹⁴ Wet 10 februari 1994 houdende regeling van een procedure voor de bemiddeling in strafzaken, *B.S.*, 27 april 1994; Wet 10 februari 1994 tot wijziging van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie, *B.S.*, 27 april 1994.

¹⁵ Zie evenwel: Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 216ter van het Wetboek van strafvordering, teneinde de afschaffing te voorkomen van de dienstverlening in het kader van de bemiddeling in strafzaken, *Parl. St.*, Kamer, 2003-2004, 51 1146/001.

Tussen 1999 en 2000 is een sterke stijging van het aantal maatschappelijke enquêtes merkbaar. Nadien, in de jaren 2001 en 2002 is er opnieuw een sterke daling van het aantal aangevraagde enquêtes, wellicht doordat het aanvragen van een voorafgaande maatschappelijke enquête in de loop van 2000 niet langer meer verplicht werd gesteld (*supra*; zie ook Jaarverslag 2001, p. 25). Van dan af bestaat wel de mogelijkheid tot het aanvragen van een *beknopt voorlichtingsrapport*, doch ook wanneer hiermee rekening wordt gehouden, blijft er een (lichte) daling in het aantal aanvragen van een voorafgaand onderzoek zichtbaar, met dan 2.748 aanvragen in 2001 (i.p.v. 2.367) en 2.304 in 2002. Toch is er tussen 2001 en 2002 relatief gezien een merkelijke toename in het aantal aangevraagde beknopte voorlichtingsrapporten: in 2001 werden bijna 400 beknopte voorlichtingsrapporten aangevraagd, in 2002 80 rapporten meer (N=461).

Tabel 16: Beknopte voorlichtingsrapporten in het kader van de dienstverlening/vorming – Verdeling naar regio

België Verdeling regio	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Vlaanderen	-	-	-	-	215	56,4	359	77,9
Wallonië	-	-	-	-	166	43,6	102	22,1
Totaal	-	-	-	-	381	100,0	461	100,0

Opmerkelijk is dan weer dat de verhoudingen naar regio toe op het vlak van het aanvragen van beknopte voorlichtingsrapporten net omgekeerd liggen, dus met een overwicht in Vlaanderen.

Van de *maatschappelijke enquêtes* wordt de overgrote meerderheid in Vlaanderen aangevraagd in drie gerechtelijke arrondissementen, nl. Leuven (28,0% in 2002), Brussel (21,9%) en Kortrijk (17,9%). De andere Vlaamse arrondissementen scoren op dit vlak bijzonder laag. Over de jaren heen deed zich ook een opvallende evolutie voor: waar het aandeel van Kortrijk tussen 1999 en 2002 in belangrijke mate toeneemt, valt anderzijds ook de sterke daling op in de arrondissementen Turnhout (van 22,8% in 1999 naar 1,3% in 2002) en Dendermonde (van 16,4% in 2000 naar 2,4% in 2002), en, in mindere mate, ook in Gent (van 9,1% in 1999 naar 2,4% in 2002).

Tabel 17: Maatschappelijke enquêtes in het kader van de dienstverlening/vorming – Verdeling naar gerechtelijk arrondissement (Vlaanderen)

Vlaanderen Verdeling naar arrondissement	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	82	11,8	60	6,0	55	8,5	37	9,8
Brugge	34	4,9	41	4,1	18	2,8	11	2,9
Brussel	108	15,6	200	20,0	168	26,0	83	21,9
Dendermonde	8	1,2	164	16,4	46	7,1	9	2,4
Gent	63	9,1	16	1,6	14	2,2	9	2,4
Hasselt	20	2,9	8	0,8	7	1,1	9	2,4
Ieper	6	0,9	5	0,5	1	0,2	2	0,5
Kortrijk	13	1,9	20	2,0	53	8,2	68	17,9
Leuven	157	22,7	231	23,1	153	23,7	106	28,0
Mechelen	4	0,6	24	2,4	8	1,2	6	1,6
Oudenaarde	3	0,4	8	0,8	15	2,3	15	4,0
Tongeren	35	5,1	41	4,1	9	1,4	4	1,1
Turnhout	158	22,8	177	17,7	91	14,1	5	1,3
Veurne	1	0,1	6	0,6	7	1,1	15	4,0
Totaal	692	100,0	1001	100,0	645	100,0	379	100,0

Het aanvragen van beknopte voorlichtingsrapporten is een bijna exclusief Turnhoutse aangelegenheid, zowel in 2001 als 2002, met 75 tot 80% van de aanvragen in dit arrondissement.

Tabel 18: Beknopte voorlichtingsrapporten in het kader van de dienstverlening/vorming – Verdeling naar gerechtelijk arrondissement (Vlaanderen)

Vlaanderen Verdeling naar arrondissement	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	-	-	-	-	0	0,0	7	1,9
Brugge	-	-	-	-	5	2,3	11	3,1
Brussel	-	-	-	-	5	2,3	9	2,5
Dendermonde	-	-	-	-	5	2,3	9	2,5
Gent	-	-	-	-	12	5,6	8	2,2
Hasselt	-	-	-	-	2	0,9	8	2,2
Ieper	-	-	-	-	2	0,9	0	0,0
Kortrijk	-	-	-	-	0	0,0	1	0,3
Leuven	-	-	-	-	2	0,9	3	0,8
Mechelen	-	-	-	-	6	2,8	7	1,9
Oudenaarde	-	-	-	-	9	4,2	7	1,9
Tongeren	-	-	-	-	0	0,0	0	0,0
Turnhout	-	-	-	-	161	74,9	288	80,2
Veurne	-	-	-	-	6	2,8	1	0,3
Totaal	-	-	-	-	215	100,0	359	100,0

Naar opdrachtgevers toe worden de *maatschappelijke enquêtes* in het meest recente jaar vooral door het parket aangevraagd (57,8% in 2002). Het aandeel van de rechtbanken van eerste aanleg en de hoven van beroep neemt tussen 1999 en 2002 sterk af, van 37,6% (of in absolute aantal: 260) naar 25,1% in 2002 (N=95). Eenzelfde vaststelling geldt voor de politierechtbanken, waarvan het relatieve aandeel daalt van 19,8% (in 1999) naar 11,6% (in 2002).

Tabel 19: Maatschappelijke enquêtes in het kader van de dienstverlening/vorming – Opdrachtgevers (Vlaanderen)

Vlaanderen Opdrachtgevers	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
OR	22	3,2	12	1,2	4	0,6	4	1,1
RK/KI	0	0,0	1	0,1	0	0,0	0	0,0
REA/HB	260	37,6	226	22,6	185	28,7	95	25,1
Pol.Rb	137	19,8	263	26,3	114	17,7	44	11,6
Parket	208	30,1	303	30,3	269	41,7	219	57,8
Verbindingsmagistraat	-	-	37	3,7	69	10,7	0	0,0
Dienst Genade	65	9,4	41	4,1	4	0,6	17	4,5
Wachtende	-	-	118	11,8	-	-	-	-
Totaal	692	100,0	1001	88,2	645	100,0	379	100,0

Anders dan de maatschappelijke enquêtes worden de *beknopte voorlichtingsrapporten* quasi allemaal door het parket aangevraagd.

Tabel 20: Beknopte voorlichtingsrapporten in het kader van de dienstverlening/vorming – Opdrachtgevers (Vlaanderen)

Vlaanderen Opdrachtgevers Bkv	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
OR	-	-	-	-	2	0,9	8	2,2
RK/KI	-	-	-	-	0	0,0	1	0,3
REA/HB	-	-	-	-	14	6,5	6	1,7
Pol.Rb	-	-	-	-	9	4,2	7	1,9
Parket	-	-	-	-	176	81,9	312	86,9
Verbindingsmagistraat	-	-	-	-	0	0,0	0	0,0
Dienst Genade	-	-	-	-	14	6,5	25	7,0
Totaal	-	-	-	-	215	100,0	359	100,0

Begeleidingen

Zoals dit bij de maatschappelijke enquêtes het geval is, worden in het kader van de dienstverlening/vorming relatief gezien ook de meeste begeleidingen opgenomen in Wallonië, zij het dat het verschil hier iets minder sterk uitgesproken is. Ongeveer zes op de tien begeleidingen lopen in Wallonië. Anders dan bij de maatschappelijke enquêtes waar een beduidende daling van het aantal aanvragen merkbaar is, is het aantal begeleidingen (*mandaten op jaarbasis*) tussen 1999 en 2002 erg sterk toegenomen, nl. van 4.078 begeleidingen in 1999 naar intussen meer dan 10.000 begeleidingen in 2002.

Tabel 21: Begeleidingsopdrachten in het kader van de dienstverlening/vorming – Verdeling naar regio

België Verdeling regio	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Vlaanderen	1643	40,3	2181	38,2	3126	38,5	4090	38,1
Wallonië	2435	59,7	3533	61,8	4983	61,5	6651	61,9
Totaal	4078	100,0	5714	100,0	8109	100,0	10741	100,0

Naar procedure toe situeert de overgrote meerderheid van de mandaten dienstverlening/vorming (op jaarbasis) zich in het kader van de probatie (85% in 2002). Ongeveer één op de tien mandaten heeft betrekking op een dossier bemiddeling in strafzaken. Opvallend is dat het aandeel van deze laatste procedure, althans voor wat de dienstverlening/vorming betreft, doorheen de jaren sterk is afgenomen (van 26,6% in 1999 naar 12,3% in 2002). Dienstverlening/vorming in het kader van de vrijheid onder voorwaarden of de genade komt slechts sporadisch voor. Hogervermelde vaststellingen gelden bovendien zowel voor Vlaanderen als voor Wallonië: qua verdeling naar procedure en evolutie doorheen de tijd is er tussen beide regio's weinig verschil merkbaar.

Tabel 22: Begeleidingsopdrachten in het kader van de dienstverlening/vorming – Verdeling naar procedure (België)

België Verdeling naar procedure (%)	1999			2000			2001			2002		
	VL	WALL	TOT	VL	WALL	TOT	VL	WALL	TOT	VL	WALL	TOT
VOV	0,0	1,6	1,0	0,4	3,5	2,3	0,8	1,1	1,0	0,7	0,4	0,5
Bemiddeling	28,2	25,5	26,6	15,4	19,3	17,8	12,4	12,7	12,6	12,9	12,0	12,3
Probatie	69,8	70,5	70,2	81,9	74,8	77,5	85,1	84,2	84,5	85,6	84,8	85,1
Genade	2,0	2,4	2,2	2,4	2,3	2,4	1,7	2,0	1,9	0,8	2,7	2,0
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Relatief gezien werden in Vlaanderen in 2002 de meeste mandaten opgenomen in de gerechtelijke arrondissementen Turnhout (14,8%), Dendermonde (14,5%), en Mechelen (12,2%). De daling van het aantal aangevraagde maatschappelijke enquêtes in eerstvernoemde arrondissementen (Turnhout, Dendermonde) heeft klaarblijkelijk geen sporen nagelaten op het vlak van de effectieve mandaten. Hasselt, Leuven en Antwerpen scoren op het vlak van het aantal begeleidingen ook nog vrij behoorlijk, met in 2002 respectievelijk 9,7%, 9,3% en 8,2% van het aantal mandaten op jaarbasis.

Tabel 23: Begeleidingsopdrachten in het kader van de dienstverlening/vorming – Verdeling naar gerechtelijk arrondissement (Vlaanderen)

Vlaanderen Verdeling naar arrondissement	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	121	7,4	144	6,6	267	8,5	334	8,2
Brugge	49	3,0	127	5,8	161	5,2	206	5,0
Brussel	78	4,7	127	5,8	192	6,1	255	6,2
Dendermonde	74	4,5	256	11,7	452	14,5	594	14,5
Gent	182	11,1	204	9,4	216	6,9	229	5,6
Hasselt	187	11,4	187	8,6	231	7,4	398	9,7
Ieper	59	3,6	78	3,6	96	3,1	81	2,0
Kortrijk	59	3,6	48	2,2	149	4,8	184	4,5
Leuven	276	16,8	240	11,0	254	8,1	382	9,3
Mechelen	193	11,7	141	6,5	208	6,7	500	12,2
Oudenaarde	67	4,1	130	6,0	124	4,0	147	3,6
Tongeren	98	6,0	90	4,1	119	3,8	127	3,1
Turnhout	175	10,7	362	16,6	604	19,3	605	14,8
Veurne	25	1,5	47	2,2	53	1,7	48	1,2
Totaal	1643	100,0	2181	100,0	3126	100,0	4090	100,0

Anders dan bij de VOV en de probatie het geval was, worden wat de dienstverlening/vorming betreft, voor gans België relatief gezien wel veel van dergelijke maatregelen opgelegd mét voorafgaand maatschappelijk onderzoek, ook nu een voorafgaand maatschappelijk onderzoek niet langer verplicht is. In 2002 werd in ongeveer de helft van de gevallen zo'n onderzoek aangevraagd. Niettemin is er hier wel een duidelijk dalende trend zichtbaar, gezien in 2000 nog in driekwart van de gevallen voorafgaand een maatschappelijke enquête werd aangevraagd.

Tabel 24: Begeleidingsopdrachten in het kader van de dienstverlening/vorming – Mandaten met en zonder voorafgaand maatschappelijk onderzoek (België)

Mandaten met/zonder ME (%)	1999	2000	2001	2002
Nieuwe dossiers - België				
Met voorafgaandelijke enquête	-	75	60	51
Zonder voorafgaandelijke enquête	-	25	40	49
Totaal	-	100	100	100

De meest voorkomende modaliteit die (voor gans België samen) in de praktijk wordt opgelegd in het kader van de dienstverlening/vorming, is een 'werkstraf' (dienstverlening) in combinatie met andere voorwaarden (41% in 2002). Ook een 'werkstraf' alleen komt relatief gezien nog vrij vaak voor, doch vroeger meer dan nu (38% in 2000, 22% in 2002).

Tabel 25: Begeleidingsopdrachten in het kader van de dienstverlening/vorming – Aard van de opgelegde maatregel (België)

Aard van de alternatieve maatregelen (%)	1999					2000	2001	2002
	VOV	Bemiddeling	Probatie	Genade	Totaal	Totaal	Totaal	Totaal
Nieuwe dossiers - België								
Leerstraf	0	5	11	14	-	10	8	10
Werkstraf	0	78	31	68	-	38	29	22
Combinatie leer-werkstraf	0	1	1	1	-	2	3	3
Leerstraf + andere voorwaarden	89	3	15	4	-	13	16	19
Werkstraf + andere voorwaarden	8	14	40	14	-	35	40	41
Leer- en werkstraf + andere voorwaarden	3	0	2	0	-	2	4	5
Totaal	100	101	100	101	-	100	100	100

Ongeveer driekwart van de dienstverleningen ('werkstraf') heeft in 2002 een duur van maximum 90 uur. De meeste dienstverleningen, nl. ongeveer vier op de tien, kennen een duur

tussen 31 en 60 uur. De leerstraffen zijn doorgaans veel korter. Bijna alle leerstraffen hebben een duur korter dan 30 uur. Ongeveer één op de tien leerstraffen duurt tussen 31 en 60 uur. Langere leerstraffen komen, in tegenstelling tot de dienstverleningen ('werkstraffen'), omzeggens niet voor.

Tabel 26: Begeleidingsopdrachten in het kader van de dienstverlening/vorming – Duur van de maatregel (België)

Duur van de werkstraf (%)	1999					2000	2001	2002
	VOV	Bemiddeling	Probatie	Genade	Totaal	Totaal	Totaal	Totaal
Nieuwe dossiers								
0-30 uur	0	34	33	0	-	34	31	32,1
31-60 uur	0	54	36	22	-	41	44	41,7
61-90 uur	0	7	10	27	-	10	10	10,0
91-120 uur	0	5	11	38	-	10	9	9,7
121-180 uur	100	0	5	12	-	2	3	3,3
181-240 uur	0	0	5	1	-	3	3	2,9
> 240 uur	0	0	0	0	-	0	0	0,5
Totaal	100	100	100	100	-	100	100	100,2
Duur van de leerstraf (%)	1999					2000	2001	2002
	VOV	Bemiddeling	Probatie	Genade	Totaal	Totaal	Totaal	Totaal
Nieuwe dossiers								
0-30 uur	3	68	68	67	-	76	82	87,7
31-60 uur	97	30	25	20	-	21	17	11,4
61-90 uur	0	0	0	0	-	1	1	0,4
91-120 uur	0	2	3	7	-	1	0	0,0
121-180 uur	0	0	0	0	-	0	0	0,0
181-240 uur	0	0	0	0	-	0	0	0,0
> 240 uur	0	0	4	7	-	2	0	0,0
Totaal	100	100	100	101	-	101	100	99,5

2.1.3.2 Autonome werkstraf

Door de wet van 17 april 2002¹⁶ werd de 'autonome werkstraf' in ons strafstelsel ingevoerd. Hierdoor kunnen rechters – vanaf 7 mei 2002 - in correctionele en politiezaken in plaats van een geldboete en/of gevangenisstraf voortaan ook een nieuwe hoofdstraf, nl. een werkstraf, uitspreken. Deze wet voorziet ook dat de dienstverlening in het kader van de bemiddeling in strafzaken en de probatie wordt afgeschaft (art. 8, 11 en 12), doch het KB van 18 juni 2003¹⁷ heeft de datum waarop voormelde artikelen in werking zullen treden, vastgesteld op 1 mei 2004 (zie ook Jaarverslag 2002, p. 20).¹⁸

Maatschappelijke enquêtes en beknopte voorlichtingsrapporten

In het kader van de (nieuwe) wetgeving op de werkstraf werden in 2002 bijna evenveel maatschappelijke enquêtes als beknopte voorlichtingsrapporten aangevraagd. Ook hier kan – zoals bij de dienstverlening/vorming – worden vastgesteld dat relatief gezien meer voorafgaand (maatschappelijk) onderzoek wordt aangevraagd in Wallonië dan in Vlaanderen.

¹⁶ Wet 17 april 2002 tot invoering van de werkstraf als autonome straf in correctionele zaken en in politiezaken, *B.S.*, 17 april 2002.

¹⁷ KB 18 juni 2003 tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van sommige bepalingen van de wet van 17 april 2002 tot invoering van de werkstraf als autonome straf in correctionele zaken en in politiezaken, *B.S.*, 17 juli 2003.

¹⁸ Voor een meer uitgebreide evaluatie van de toepassing van de autonome werkstraf kan worden verwezen naar het evaluatierapport over de toepassing van de werkstraf dat door de minister van Justitie op 30 juni 2004 aan de Kamercommissie voor de Justitie werd voorgelegd conform de bepalingen van de wet van 17 april 2002.

Tabel 27: Maatschappelijke enquêtes en beknopte voorlichtingsrapporten in het kader van de autonome werkstraf – Verdeling naar regio

België Verdeling regio	2002	
	N	%
Maatschappelijke enquête		
Vlaanderen	44	35,8
Wallonië	79	64,2
Totaal	123	100,0
Beknopt voorlichtingsrapport		
Vlaanderen	42	38,2
Wallonië	68	61,8
Totaal	110	100,0

De meeste voorafgaande onderzoeken werden in Vlaanderen in 2002 aangevraagd in de gerechtelijke arrondissementen Ieper (26,7%), Antwerpen (25,6%) en Brussel (12,8%). In Ieper ging het hierbij overigens uitsluitend om beknopte voorlichtingsrapporten, in Brussel daarentegen enkel om maatschappelijke enquêtes.

Tabel 28: Maatschappelijke enquêtes en beknopte voorlichtingsrapporten in het kader van de autonome werkstraf – Verdeling naar gerechtelijk arrondissement (Vlaanderen)

Vlaanderen Verdeling naar arrondissement	2002					
	ME		BkV		Totaal	
	N	%	N	%		
Antwerpen	14	31,8	8	19,0	22	25,6
Brugge	2	4,5	2	4,8	4	4,7
Brussel	11	25,0	0	0,0	11	12,8
Dendermonde	4	9,1	1	2,4	5	5,8
Gent	2	4,5	0	0,0	2	2,3
Hasselt	1	2,3	0	0,0	1	1,2
Ieper	0	0,0	23	54,8	23	26,7
Kortrijk	5	11,4	4	9,5	9	10,5
Leuven	3	6,8	0	0,0	3	3,5
Mechelen	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Oudenaarde	1	2,3	1	2,4	2	2,3
Tongeren	1	2,3	0	0,0	1	1,2
Turnhout	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Veurne	0	0,0	3	7,1	3	3,5
Totaal	44	100,0	42	100,0	86	100,0

In bijna alle gevallen (90,7%) wordt een maatschappelijke enquête of een beknopt voorlichtingsrapport in het kader van de werkstraf aangevraagd door het parket. Soms, zij het in zeer beperkte mate, wordt dergelijk voorafgaand onderzoek ook gevraagd door de onderzoeksrechter, de rechtbank van eerste aanleg (of het hof van beroep), of de politierechtbank.

Tabel 29: Maatschappelijke enquêtes en beknopte voorlichtingsrapporten in het kader van de autonome werkstraf – Opdrachtgevers (Vlaanderen)

Vlaanderen Opdrachtgevers	2002					
	ME		BkV		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
OR	1	2,3	0	0,0	1	1,2
RK/KI	0	0,0	0	0,0	0	0,0
REA/HB	2	4,5	1	2,4	3	3,5
Pol.Rb	4	9,1	0	0,0	4	4,7
Parket	37	84,1	41	97,6	78	90,7
Verbindingsmagistraat	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Dienst Genade	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Totaal	44	100,0	42	100,0	86	100,0

Begeleidingen

In 2002 werden in het kader van de autonome werkstraf 545 mandaten (begeleidingen) opgestart (er waren begin 2002 logischerwijze nog geen mandaten lopende), waarbij Wallonië relatief gezien iets meer begeleidingen (55%) voor haar rekening neemt. In Vlaanderen werden datzelfde jaar 243 begeleidingen opgestart.

Tabel 30: Begeleidingsopdrachten in het kader van de autonome werkstraf – Verdeling naar regio

België Verdeling regio	2002	
	N	%
Vlaanderen	243	44,6
Wallonië	302	55,4
Totaal	545	100,0

Opmerking: Niet geheel duidelijk is waarom in tabel AW 7 van het Jaarverslag 2002 (Begeleidingen autonome werkstraf) nog verder onderscheid wordt gemaakt tussen autonoom, uitstel en opschorting, nu ook nog steeds een aparte tabel werd opgenomen voor wat de dienstverlening-vorming betreft (en waar werd opgesplitst naar diverse procedures, waaronder probatie). In bovenstaande tabel zijn 18 begeleidingen in het kader van 'uitstel' in elk geval niet mee verdisconteerd.

Van deze 243 begeleidingen werd bijna 70% opgenomen in de gerechtelijke arrondissementen Dendermonde (28,4%), Hasselt (25,1%) en Gent (15,6%). Ook de arrondissementen Leuven (9,9%) en Turnhout (8,6%) scoren op dit vlak nog vrij behoorlijk.

Tabel 31: Begeleidingsopdrachten in het kader van de autonome werkstraf – Verdeling naar gerechtelijk arrondissement (Vlaanderen)

Vlaanderen Verdeling naar arrondissement	2002	
	N	%
Antwerpen	6	2,5
Brugge	4	1,6
Brussel	4	1,6
Dendermonde	69	28,4
Gent	38	15,6
Hasselt	61	25,1
Ieper	0	0,0
Kortrijk	0	0,0
Leuven	24	9,9
Mechelen	4	1,6
Oudenaarde	1	0,4
Tongeren	6	2,5
Turnhout	21	8,6
Veurne	5	2,1
Totaal	243	100,0

De overgrote meerderheid van de begeleidingen werd opgestart zonder voorafgaande maatschappelijke enquête. Slechts in 14% van de gevallen werd een voorafgaand onderzoek ingesteld.

Tabel 32: Begeleidingsopdrachten in het kader van de autonome werkstraf – Mandaten met en zonder voorafgaand maatschappelijk onderzoek (België)

Mandaten met/zonder ME (%)	2002
Nieuwe dossiers - België	
Met voorafgaandelijke enquête	14
Zonder voorafgaandelijke enquête	86
Totaal	100

De duur van de opgelegde autonome werkstraf varieert erg sterk. Een duur korter dan 30 uur wordt slechts eerder uitzonderlijk voorzien. Bijna de helft van de werkstraffen heeft een duur tussen 31 en 60 uur, doch ook langere werkstraffen komen vrij frequent voor, in één op de tien gevallen wordt zelfs een duur van meer dan 181 uur opgelegd.

Tabel 33 Begeleidingsopdrachten in het kader van de autonome werkstraf – Duur van de werkstraf (België)

Duur van de autonome werkstraf (%)	2002
Nieuwe dossiers	
0-30 uur	5,7
31-60 uur	47,2
61-90 uur	14,1
91-120 uur	15,1
121-180 uur	7,9
181-240 uur	5,3
> 240 uur	4,6
Totaal	99,9

2.1.4 Penitentiaire opdrachten

Naast opdrachten binnen het kader van het gerechtelijk onderzoek (VOV) en op het niveau van de straftoemeting (probatie) staat de Dienst Justitiehuisen ook in voor voorlichtings- en begeleidingstaken die voortvloeien uit de wetgeving inzake voorwaardelijke invrijheidstelling en de regelgeving met betrekking tot de voorlopige invrijheidstelling. Verder kunnen de gevangenen een externe enquête vragen aan de justitieassistent met betrekking tot uitgangspersmissies, penitentiair verlof en halve vrijheid.

Enquêtes

In de door de Dienst Justitiehuisen gepubliceerde jaarverslagen wordt met betrekking tot de zgn. ‘penitentiaire enquêtes’ onderscheid gemaakt tussen verschillende soorten enquêtes, nl. aanvragen of evaluaties van verloven of voorlichtingsrapporten in het kader van een bijzondere strafuitvoeringsmodaliteit of een genademaatregel, doch ook verslagen met het oog op de uitvoering van specifieke bepalingen van internationale verdragen of met het oog op de aanwerving van Rijkspersoneel. Het merendeel van de enquêtes in Vlaanderen – doch voor gans België geldt een gelijkaardige vaststelling -, heeft betrekking op verloven (in totaal meer dan 90% in 2002), en meer in het bijzonder voorstellen tot verlof (75,7% in 2002). Voor andere doeleinden wordt het instrument van de enquêtes slechts in zeer beperkte mate aangewend.

Tabel 34: Penitentiaire enquêtes – Aard van de enquêtes (Vlaanderen)

Vlaanderen Aard van de enquête	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Voorstel tot verlof	995	68,0	882	64,3	821	67,7	855	75,7
Evaluatie van verlof	337	23,0	372	27,1	303	25,0	180	15,9
Strafuitvoeringsmodaliteit	62	4,2	35	2,6	23	1,9	13	1,2
Genade/uitstel proeftermijn	33	2,3	24	1,7	4	0,3	12	1,1
Internationale verdragen	11	0,8	26	1,9	30	2,5	24	2,1
Aanwerving Rijkspersoneel	7	0,5	7	0,5	7	0,6	15	1,3
Andere	18	1,2	26	1,9	24	2,0	31	2,7
Totaal	1463	100,0	1372	106,5	1212	100,0	1130	100,0

Opvallend is trouwens ook dat relatief gezien veel meer enquêtes worden verricht in Wallonië dan in Vlaanderen. Ongeveer 2/3 van alle enquêtes vinden plaats in Wallonië, en dit geldt voor alle hier geanalyseerde jaren.

Tabel 35: Penitentiaire enquêtes – Verdeling naar regio

België Verdeling regio	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Vlaanderen	1463	36,9	1372	33,1	1212	34,0	1130	34,0
Wallonië	2499	63,1	2770	66,9	2348	66,0	2197	66,0
Totaal	3962	100,0	4142	100,0	3560	100,0	3327	100,0

Naar gerechtelijk arrondissement toe worden de meeste enquête-opdrachten in Vlaanderen in 2002 opgenomen in de arrondissementen Antwerpen (17,1%), Gent (15,4%), Dendermonde (10,9%) en Brugge (9,9%). Over de jaren heen (1999-2002) is hierin quasi geen verschil merkbaar.

Tabel 36: Penitentiaire enquêtes – Verdeling naar gerechtelijk arrondissement (Vlaanderen)

Vlaanderen Verdeling arr.	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	252	17,2	258	18,8	253	20,9	193	17,1
Brugge	164	11,2	155	11,3	107	8,8	112	9,9
Brussel	52	3,6	71	5,2	57	4,7	25	2,2
Dendermonde	163	11,1	147	10,7	131	10,8	123	10,9
Gent	181	12,4	169	12,3	170	14,0	174	15,4
Hasselt	84	5,7	65	4,7	98	8,1	93	8,2
Ieper	33	2,3	31	2,3	22	1,8	24	2,1
Kortrijk	142	9,7	131	9,5	87	7,2	85	7,5
Leuven	56	3,8	64	4,7	60	5,0	53	4,7
Mechelen	79	5,4	65	4,7	54	4,5	65	5,8
Oudenaarde	47	3,2	36	2,6	24	2,0	31	2,7
Tongeren	144	9,8	96	7,0	70	5,8	74	6,5
Turnhout	36	2,5	52	3,8	49	4,0	44	3,9
Veurne	30	2,1	32	2,3	30	2,5	34	3,0
Totaal	1463	100,0	1372	100,0	1212	100,0	1130	100,0

Begeleidingen

Anders dan bij de enquêtes het geval is, is er op het vlak van de zgn. penitentiaire begeleidingen wel sprake van een zekere evenredige verdeling tussen Vlaanderen en Wallonië. Tussen 1999 en 2002 zijn het aantal mandaten op jaarbasis¹⁹ (gemeen recht) overigens ook opmerkelijk toegenomen, nl. met meer dan een kwart (27,6%).

Tabel 37: Penitentiaire begeleidingen – Verdeling naar regio

België Verdeling regio	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Vlaanderen	2164	43,5	2665	45,9	3160	48,7	3252	51,2
Wallonië	2815	56,5	3145	54,1	3332	51,3	3103	48,8
Totaal	4979	100,0	5810	100,0	6492	100,0	6355	100,0

Zoals bij de enquêtes scoren voor Vlaanderen in 2002 ook hier de gerechtelijke arrondissementen Antwerpen (16,3%), Gent (14,6%), Dendermonde (10,9%) en Brugge (9,9%) het hoogst.

¹⁹ Het aantal mandaten op jaarbasis vormt de optelsom van het aantal mandaten op 1 januari van het betreffende jaar, de nieuwe mandaten die in datzelfde jaar worden opgenomen alsook de mandaten die vanuit een ander arrondissement worden overgeheveld.

Tabel 38: Penitentiaire begeleidingen – Verdeling naar gerechtelijk arrondissement (Vlaanderen)

Vlaanderen Verdeling naar arrondissement	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	316	14,6	464	18,8	585	18,5	531	16,3
Brugge	227	10,5	265	11,3	321	10,2	357	11,0
Brussel	72	3,3	106	5,2	114	3,6	120	3,7
Dendermonde	248	11,5	266	10,7	282	8,9	295	9,1
Gent	355	16,4	449	12,3	515	16,3	475	14,6
Hasselt	112	5,2	150	4,7	194	6,1	258	7,9
Ieper	41	1,9	56	2,3	59	1,9	83	2,6
Kortrijk	225	10,4	253	9,5	264	8,4	268	8,2
Leuven	109	5,0	139	4,7	172	5,4	194	6,0
Mechelen	102	4,7	129	4,7	160	5,1	175	5,4
Oudenaarde	78	3,6	86	2,6	85	2,7	72	2,2
Tongeren	121	5,6	141	7,0	204	6,5	214	6,6
Turnhout	107	4,9	93	3,8	134	4,2	141	4,3
Veurne	51	2,4	68	2,3	71	2,2	69	2,1
Totaal	2164	100,0	1372	100,0	3160	100,0	3252	100,0

Van de lopende penitentiaire begeleidingen (op het eind van elk jaar) hebben bijna alle begeleidingen (voor gans België; in 2002 98,5%) betrekking op de voorwaardelijke of voorlopige invrijheidstelling, doch meer opmerkelijk is dat de begeleidingen inzake voorwaardelijke invrijheidstelling in 2002 nog maar iets meer dan de helft van de penitentiaire begeleidingen vertegenwoordigden (55,4%) daar waar ze vroeger tekenden voor bijna zeven op de tien penitentiaire begeleidingen (68,0% in 1999). Met andere woorden is er in de periode 1999-2002 een belangrijke aangroei van de penitentiaire begeleidingen in het kader van de voorlopige invrijheidstelling merkbaar (van 28,5% in 1999 naar 43,1% in 2002), een maatregel die vooralsnog aan geen enkele formeel-wettelijke regeling onderworpen is hetgeen overigens ook door de Dienst Justitiehuisen wordt betreurd: “Deze al eerder gedane vaststelling, weerspiegelt ongetwijfeld een trend binnen de strafinrichtingen, maar wordt door de justitiehuisen niet toegejuicht. Immers, in tegenstelling tot de VI-procedure, ontbreekt bij de voorlopige invrijheidstelling een duidelijke juridische basis met voldoende garanties voor alle betrokkenen.” (Jaarverslag 2002, p. 23) Hoewel het percentage lopende begeleidingen ‘voorwaardelijke invrijheidstelling’ (VI) (op 31 december) voor de jaren 2001 en 2002 vrij gelijklopend is, reveleert nadere analyse wel dat hier op het vlak van het aantal nieuwe mandaten een opmerkelijke daling van het aantal VI-mandaten te constateren valt, nl. van 830 in 2001 naar 684 in 2002, terwijl in dezelfde tijdspanne wel het aantal nieuwe mandaten ‘voorlopige invrijheidstelling’ toeneemt (van 937 naar 1001).

Tabel 39: Penitentiaire begeleidingen – Aard van de begeleidingen (België)

België Aard penitentiaire begeleidingen 31/12	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Voorwaardelijke invrijheidstelling	2406	68,0	2458	56,8	2405	54,1	2307	55,4
Voorlopige invrijheidstelling	1008	28,5	1731	40,0	1938	43,6	1795	43,1
Proefvoogdijen (Dienst Gratie)	124	3,5	126	2,9	65	1,5	45	1,1
Andere (schorsing TBR, beslissing DVZ)	0	0,0	14	0,3	36	0,8	20	0,5
Totaal	3538	100	4329	100	4444	100	4167	100

2.1.5 *Internering*

Naast opdrachten in het kader van de penitentiaire strafuitvoering staan justitieassistenten ook in voor gelijkaardige voorlichtingsactiviteiten met betrekking tot ontoerekeningsvatbaar verklaarde delinquenten ten aanzien van wie een interneringsmaatregel werd opgelegd, alsook voor de begeleiding van deze geïnterneerden ingeval van een vervroegde invrijheidstelling onder voorwaarden ('vrijheid op proef').

Enquêtes

Zoals dit ook reeds bij de penitentiaire enquêtes het geval was, worden ook in het kader van de internering, en dit in elk van de geobserveerde jaren, verhoudingsgewijs meer enquêtes aangevraagd in Wallonië dan in Vlaanderen, al is het verschil hier wel iets minder uitgesproken (60 vs. 40%).

Tabel 40: Enquêtes in het kader van de internering – Verdeling naar regio

België Verdeling regio	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Vlaanderen	157	44,7	175	40,7	141	41,5	160	40,0
Wallonië	194	55,3	255	59,3	199	58,5	240	60,0
Totaal	351	100,0	430	100,0	340	100,0	400	100,0

Meer dan twee op drie enquête-opdrachten (67,5%) worden in Vlaanderen in 2002 opgenomen in de gerechtelijke arrondissementen Antwerpen (31,9%), Gent (25,0%) en Brugge (10,6%). Vooral het aandeel van Leuven en Dendermonde (beide nog 11,5% in 1999) is in de beschouwde tijdsperiode vrij sterk geslonken (tot 3,1 resp. 4,4% in 2002), terwijl daartegenover qua relatief aandeel met name in Gent een sterke aangroei van enquêtes merkbaar is (van 13,4% in 1999 naar 25,0% in 2002). Niettemin moet worden opgemerkt dat het aantal enquêtes in absolute aantallen vrij beperkt blijft in vergelijking met gelijkaardige opdrachten in het kader van andere strafrechtelijke contexten. Het beperkt aantal aangevraagde enquêtes wordt volgens de Dienst Justitiehuisen (Jaarverslag 1999, p. 24) o.m. verklaard door het feit dat geïnterneerden in eerste instantie naar een privé-psychiatrische opvang gaan en dat de sociale diensten van de psychiatrische centra waar de geïnterneerden verblijven, ook dergelijke onderzoeken in voorbereiding van reclassering of verlof uitvoeren.

Tabel 41: Enquêtes in het kader van de internering – Verdeling naar gerechtelijk arrondissement (Vlaanderen)

Vlaanderen Verdeling naar arrondissement	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	43	27,4	67	38,3	54	38,3	51	31,9
Brugge	12	7,6	12	6,9	16	11,3	17	10,6
Brussel	1	0,6	3	1,7	4	2,8	7	4,4
Dendermonde	18	11,5	8	4,6	3	2,1	7	4,4
Gent	21	13,4	26	14,9	32	22,7	40	25,0
Hasselt	5	3,2	6	3,4	3	2,1	5	3,1
Ieper	2	1,3	0	0,0	1	0,7	1	0,6
Kortrijk	11	7,0	4	2,3	1	0,7	5	3,1
Leuven	18	11,5	13	7,4	6	4,3	5	3,1
Mechelen	7	4,5	12	6,9	0	0,0	2	1,3
Oudenaarde	2	1,3	3	1,7	2	1,4	2	1,3
Tongeren	7	4,5	9	5,1	10	7,1	10	6,3
Turnhout	6	3,8	12	6,9	9	6,4	4	2,5
Veurne	4	2,5	0	0,0	0	0,0	4	2,5
Totaal	157	100,0	175	100,0	141	100,0	160	100,0

Ook hier hebben de enquêtes, zoals bij de penitentiaire enquêtes, veelal betrekking op voorstellen of evaluaties van verlof (69,4% in 2002), doch ook andere enquêtes nemen een niet onbelangrijk aandeel in in de totaliteit van de enquêtes: ongeveer één op de tien enquêtes kadert in hetgeen wordt omschreven als ‘strafuitvoeringsmodaliteit’ (wijze van tenuitvoerlegging van de interneringsmaatregel) – wel veel belangrijker in Wallonië (37,5%)²⁰ -, en twee op de tien enquêtes hebben betrekking op nog ‘andere’ materies.

Tabel 42: Enquêtes in het kader van de internering – Aard van de enquêtes (Vlaanderen)

Vlaanderen Aard van de enquête	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Voorstel tot verlof	84	53,5	81	46,3	47	43,1	89	55,6
Evaluatie van verlof	45	28,7	39	22,3	21	19,3	22	13,8
Strafuitvoeringsmodaliteit	27	17,2	8	4,6	1	0,9	17	10,6
Andere	1	0,6	47	26,9	40	36,7	32	20,0
Totaal	157	100,0	175	100,0	109	100,0	160	100,0

Opmerking: Het totaal voor het jaar 2001 (N=109) komt niet overeen met het respectievelijke totaal in hogerstaande tabellen (N=141) aangezien voor 32 enquêtes (gerechtelijk arrondissement) geen nadere specificatie van de opdrachtgever werd aangegeven.

Begeleidingen

Waar Wallonië tekent voor de meeste enquêtes in het kader van de internering is de situatie op het vlak van de begeleidingen (gemeen recht) net omgekeerd. Ongeveer zes op de tien begeleidingen (mandaten op jaarbasis²¹) worden opgenomen in Vlaanderen, en deze verhouding tekent zich af in elk van de bestudeerde jaren. Het groter aantal begeleidingen in Vlaanderen vindt volgens de Dienst Justitiehuisen (Jaarverslag 1999, p. 24; Jaarverslag 2002, p. 28) zijn verklaring in het feit dat er in Vlaanderen geen specifieke behandelingsmogelijkheden zijn binnen het ministerie van Justitie (Federale Overheidsdienst Justitie) maar (vaker) een beroep wordt gedaan op privé-psychiatrische instellingen die

²⁰ De globale toename van dit soort enquêtes, t.t.z. nationaal bekeken, zou volgens de Dienst Justitiehuisen gedeeltelijk verklaard worden door een heroriëntering van de bestaande werkwijze in het justitiehuis te Namen. Zie hiervoor meer in detail: Jaarverslag 2002, p. 26.

²¹ Het aantal mandaten op jaarbasis vormt de optelsom van het aantal mandaten op 1 januari van het betreffende jaar, de nieuwe mandaten die in datzelfde jaar worden opgenomen alsook de mandaten die vanuit een ander arrondissement worden overgeheveld.

geïnterneerden opnemen voor behandeling onder het stelsel van de vrijstelling op proef. Verder is globaal genomen, net zoals bij de penitentiaire begeleidingen, ook hier de laatste jaren (tussen 1999 en 2002) een stijging van het aantal begeleidingen zichtbaar, zij het dat de toename beperkter is bij de internering (+ 10%).

Tabel 43: Begeleidingsopdrachten in het kader van de internering – Verdeling naar regio

België Verdeling regio	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Vlaanderen	1243	62,6	1259	61,1	1240	59,5	1302	59,3
Wallonië	742	37,4	802	38,9	844	40,5	892	40,7
Totaal	1985	100,0	2061	100,0	2084	100,0	2194	100,0

In Vlaanderen loopt in 2002 ongeveer 60% van deze begeleidingen in de gerechtelijke arrondissementen Antwerpen (28,2%), Gent (16,7%) en Leuven (14,4%). Ook Tongeren scoort op dit vlak nog vrij hoog, schommelend rond 10% van de begeleidingen in de jaren 1999-2002 (in 2002 9,4%). Beschouwd naar absolute aantallen toe valt ten opzichte van 1999 vooral de sterke toename van het aantal begeleidingen in het gerechtelijk arrondissement Antwerpen op (van 282 begeleidingen in 1999 naar 367 in 2002). Voor Gent daarentegen is er zeker in de eerste jaren eerder sprake van een daling van het aantal begeleidingen (236 in 1999, 155 in 2001), een tendens die in 2002 evenwel opnieuw omgebogen lijkt te zijn (217 begeleidingen in 2002).

Tabel 44: Begeleidingsopdrachten in het kader van de internering – Verdeling naar gerechtelijk arrondissement (Vlaanderen)

Vlaanderen Verdeling naar arrondissement	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	282	22,7	384	30,5	412	33,2	367	28,2
Brugge	111	8,9	74	5,9	80	6,5	76	5,8
Brussel	29	2,3	33	2,6	30	2,4	39	3,0
Dendermonde	99	8,0	92	7,3	100	8,1	94	7,2
Gent	236	19,0	184	14,6	155	12,5	217	16,7
Hasselt	60	4,8	70	5,6	62	5,0	56	4,3
Ieper	9	0,7	10	0,8	13	1,0	11	0,8
Kortrijk	25	2,0	20	1,6	18	1,5	20	1,5
Leuven	165	13,3	137	10,9	149	12,0	187	14,4
Mechelen	34	2,7	33	2,6	30	2,4	37	2,8
Oudenaarde	21	1,7	20	1,6	18	1,5	22	1,7
Tongeren	114	9,2	137	10,9	114	9,2	122	9,4
Turnhout	56	4,5	59	4,7	53	4,3	50	3,8
Veurne	2	0,2	6	0,5	6	0,5	4	0,3
Totaal	1243	100,0	1259	100,0	1240	100,0	1302	100,0

2.1.6 Andere dan de wettelijk bepaalde opdrachten

Naast deze hoger besproken wettelijk bepaalde opdrachten wordt er in de jaarverslagen ook kort verslag gedaan over de toepassing van een aantal andere maatregelen binnen welk kader de justitieassistenten soms bepaalde opdrachten vervullen of vervuld hebben, zoals de praetoriaanse probatie, de toepassing van de dienstverlening of vorming in het kader van een genademaatregel en de genade als ‘klassieke’ maatregel (cfr. penitentiaire opdrachten) (*supra*), en het elektronisch toezicht.

Praetoriaanse probatie

Soms, doch eerder zelden, en sterk wisselend van jaar tot jaar en naargelang regio, worden de justitiehuisen ingeschakeld in het kader van de praetoriaanse probatie. Door de jaren heen gaat het hier evenwel om een praktijk die langzaam aan het uitdoven is. Ging het in 1999 nog om 66 begeleidingen (uitsluitend in Wallonië), in 2000 zelfs om 95, dan werden in 2002 binnen dit kader nog maar 3 begeleidingen opgenomen door de justitiehuisen (in Leuven en Veurne). De praetoriaanse probatie werd (wordt) vooral toegepast in geval van drugsmisdrijven, nl. wanneer drugsbezit gepaard gaat met (een risico op) maatschappelijke overlast of (dreigend) problematisch gebruik (zie meer in detail: Jaarverslag 1999, p. 28-30). Eind 2002 (31 december 2002) was geen enkele begeleiding meer lopend. Het KB van 13 juni 1999 houdende organisatie van de Dienst Justitiehuisen maakt overigens ook geen gewag van deze opdracht (Jaarverslag 2002, p. 29).

Tabel 45: Begeleidingsopdrachten in het kader van de praetoriaanse probatie – Verdeling naar regio

België Verdeling regio	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Vlaanderen	0	0,0	70	73,7	27	100,0	3	100,0
Wallonië	66	100,0	25	26,3	0	0,0	0	0,0
Totaal	66	100,0	95	100,0	27	100,0	3	100,0

Elektronisch toezicht

Na de invoering van het zgn. elektronisch toezicht als een modaliteit van de uitvoering van de gevangenisstraf stonden de justitieassistenten binnen deze context gedurende enige tijd in voor een aantal voorlichtings- en begeleidingsopdrachten. De Dienst Justitiehuisen was verantwoordelijk voor de afname van de externe maatschappelijke enquête en voor de verplichte maatschappelijke begeleiding. Vanaf 1 oktober 2000 werd de samenwerking met de Dienst Justitiehuisen evenwel stopgezet, o.m. wegens verschillende visies bij de betrokken instanties over de uitvoering van de begeleidingstaken, en namen de strafinrichtingen ook de psychosociale begeleiding op zich (zie meer concreet: Jaarverslag 1999, p. 28). Vandaar dat in de jaarverslagen van de Dienst Justitiehuisen enkel cijfers met betrekking tot de maatregel van het elektronisch toezicht werden opgenomen in het jaarverslag over het jaar 1999.

In dit jaar ligt het aantal begeleidingen nog zeer laag, nl. 44 lopende begeleidingen waarvan ongeveer telkens de helft ter voorbereiding van een voorwaardelijke dan wel voorlopige invrijheidstelling. Het project bevond zich in die tijd overigens nog in een beginfase en, anders dan nu, beperkte de toepassing van het elektronisch toezicht zich in die tijd tot slechts drie gerechtelijke arrondissementen, nl. Brussel/Bruxelles, Nijvel en Leuven. Op 31 december 1999 liepen nog 11 ET-begeleidingen (33 dossiers werden in de loop van 1999 afgesloten).

Het merendeel van de maatregelen, ongeveer zes op de tien, kende in 1999 een duur van één tot vier maanden. Eerder uitzonderlijk (9,1%) werd een gedetineerde gedurende meer dan zes maanden aan het elektronisch toezicht onderworpen.

Tabel 46: Begeleidingsopdrachten in het kader van het elektronisch toezicht – Duur van het toezicht (België)

Duur ET (aantal)	1999	
	N	%
1 maand of meer	5	15,2
1-2 maanden	10	30,3
2-4 maanden	10	30,3
4-6 maanden	5	15,2
meer dan 6 maanden	3	9,1
Totaal	33	100,0

2.2 Slachtoffergerichte interventies (slachtofferonthaal)

De justitiehuisen richten zich niet enkel naar verdachten of daders van strafbare feiten, maar hebben ook een voorname rol te spelen ten aanzien van slachtoffers van misdrijven. Waar in de loop van 1993 werd beslist tot oprichting van diensten slachtofferonthaal binnen de parketten van de rechtbank van eerste aanleg, beschikt elk parket over zulke dienst sedert 1996. Na de reorganisatie van het parajudiciële veld in 1999 ressorteren de betrokken justitieassistenten voortaan niet meer onder de parketten maar onder de Dienst Justitiehuisen. Concreet hebben de justitieassistenten slachtofferonthaal volgende functies: onthaal, informatie, bijstand, doorverwijzing en nog een bijzondere functie in het kader van de erkenning van het slachtoffer tijdens de strafuitvoering.

Het jaarlijks aantal behandelde dossiers door de justitieassistenten belast met slachtofferonthaal ligt over de verschillende jaren heen zeer hoog. In 2002 was er sprake van om en bij de 15.000 dossiers, een aantal dat redelijk stabiel blijft over de jaren heen. Verhoudingsgewijs worden iets meer dossiers behandeld in Wallonië. Volgens de meer recente cijfers (jaar 2002) is Vlaanderen sterker vertegenwoordigd, doch de verklaring hiervoor is naar alle waarschijnlijkheid het feit dat voor 2002 geen cijfers voor het gerechtelijk arrondissement Luik werden opgenomen (in 2001 1391 dossiers). De verschillen tussen beide landsdelen zijn niettemin niet heel erg groot.

Tabel 47: Dossiers slachtofferonthaal – Verdeling naar regio

België Verdeling regio	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Vlaanderen	7060	47,5	6736	46,0	7025	45,0	8340	53,3
Wallonië	7790	52,5	7907	54,0	8594	55,0	7311	46,7
Totaal	14850	100,0	14643	100,0	15619	100,0	15651	100,0

Opmerking: Voor het jaar 2002 zijn geen gegevens opgenomen voor het gerechtelijk arrondissement Luik (zie tabel SO.1) waardoor de cijfers voor Wallonië enigszins een onderschatting inhouden.

De meeste dossiers in Vlaanderen werden in 2002 behandeld in de gerechtelijke arrondissementen Antwerpen (13,5%), Leuven (11,8%) en Dendermonde (11,3%), en in mindere mate ook Gent (9,0%) en Brugge (8,5%).

Tabel 48: Dossiers slachtofferonthaal – Verdeling naar gerechtelijk arrondissement (Vlaanderen)

Vlaanderen Verdeling naar arrondissement	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	-	-	-	-	849	12,1	1122	13,5
Brugge	-	-	-	-	819	11,7	706	8,5
Brussel	-	-	-	-	506	7,2	487	5,8
Dendermonde	-	-	-	-	889	12,7	942	11,3
Gent	-	-	-	-	691	9,8	748	9,0
Hasselt	-	-	-	-	392	5,6	347	4,2
Ieper	-	-	-	-	132	1,9	164	2,0
Kortrijk	-	-	-	-	283	4,0	345	4,1
Leuven	-	-	-	-	626	8,9	981	11,8
Mechelen	-	-	-	-	343	4,9	607	7,3
Oudenaarde	-	-	-	-	387	5,5	436	5,2
Tongeren	-	-	-	-	360	5,1	525	6,3
Turnhout	-	-	-	-	430	6,1	599	7,2
Veurne	-	-	-	-	318	4,5	331	4,0
Totaal	7060	100,0	6736	100,0	7025	100,0	8340	100,0

De interventie van de justitieassistent beperkt zich – niet alleen voor Vlaanderen maar ook voor gans België - veelal tot het verlenen van informatie (64,4% in 2001 voor Vlaanderen). In twee op de tien gevallen wordt de cliënt doorverwezen, soms is ook bijstand of overleg voorzien.

Tabel 49: Dossiers slachtofferonthaal – Aard van de tussenkomst (Vlaanderen)

Vlaanderen Aard tussenkomst	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Informatie	11831	64,2	10414	61,9	9349	64,4	-	-
Bijstand	1693	9,2	1445	8,6	994	6,8	-	-
Verwijzing	3061	16,6	2866	17,0	3086	21,2	-	-
Overleg	1631	8,9	1913	11,4	1097	7,6	-	-
Andere	203	1,1	187	1,1	0	0,0	-	-
Totaal	18419	100,0	16825	100,0	14526	100,0	-	-

De dossiers in het kader van de strafuitvoering maken hierbij slechts een kleine minderheid uit (8,7% in 2002) van het totaal te behandelen dossiers.

Tabel 50: Dossiers slachtofferonthaal – Aard van de dossiers (Vlaanderen)

Vlaanderen Aantal dossiers	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Lopend	1190	16,9	1499	22,3	1593	22,7	2719	32,6
Nieuw	5255	74,4	4533	67,3	4664	66,4	4896	58,7
Strafuitvoering								
VI	363	5,1	450	6,7	347	4,9	399	4,8
Andere	252	3,6	254	3,8	421	6,0	326	3,9
Totaal	7060	100,0	6736	100,0	7025	100,0	8340	100,0

Afgaande op de informatie die terzake (enkel) voor 1999 beschikbaar is, gaat het in de betrokken dossiers (in Vlaanderen) bijna steeds om het slachtoffer zelf (94,2%), en in slechts in veel mindere mate om andere personen.

Tabel 51: Dossiers slachtofferonthaal – Identiteit van de cliënten (Vlaanderen)

Vlaanderen Identificatie cliënten (nieuwe dossiers)	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
SO	4744	94,2	-	-	-	-	-	-
Fictief SO	62	1,2	-	-	-	-	-	-
SO buiten bevoegdheid	136	2,7	-	-	-	-	-	-
"Dader"	94	1,9	-	-	-	-	-	-
Totaal	5036	100,0	-	-	-	-	-	-

Opmerking: De gegevens voor de parketten Dendermonde en Ieper zijn niet inbegrepen wegens onbeschikbaarheid. Voor het parket Kortrijk zijn ook de lopende dossiers in de cijfers meegerekend. Het in het Jaarverslag 1999 in tabel 2 (rubriek slachtofferonthaal) weergegeven totaal aantal dossiers voor het rechtsgebied Antwerpen (kolomtotaal: N=1646) komt niet overeen met de optelsom van de afzonderlijk in de rijen weergegeven cijfers (N=1643).

Beschouwd naar achtergrondproblematiek toe komt voor Vlaanderen in het kader van het slachtofferonthaal een ruim scala aan behandelde thematieken aan bod, al gaat het in eerste orde vaak om interventies naar aanleiding van misdrijven tegen personen (21,8% in 2001). Ook 'misdrijven tegen goederen' (18,1%), 'zedenfeiten' (16,2%) en 'ongevallen' (16,0%) zijn sterk vertegenwoordigd, dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de categorie 'verdwijning/weglopen/ontvoering' (slechts 0,5% in 2001).

Tabel 52: Dossiers slachtofferonthaal – Aard van de feiten (Vlaanderen)

Profiel mandaten Vlaanderen								
Nieuwe dossiers (N)								
Aard feiten	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Misdrijven tegen goederen	1390	21,9	821	16,2	841	18,1	-	-
Misdrijven tegen personen	1549	24,4	1413	27,8	1013	21,8	-	-
Zedenfeiten	1245	19,6	865	17,0	752	16,2	-	-
Ongevallen	1018	16,1	981	19,3	742	16,0	-	-
Verdwijning/weglopen/ontvoering	184	2,9	93	1,8	22	0,5	-	-
Zelfmoord/poging zelfmoord	469	7,4	515	10,1	509	11,0	-	-
Verdacht overlijden	217	3,4	203	4,0	238	5,1	-	-
Geen klacht	64	1,0	51	1,0	-	-	-	-
Andere	167	2,6	95	1,9	104	2,2	-	-
Onbekend	36	0,6	39	0,8	420	9,0	-	-
Totaal	6339	100,0	5076	100,0	4641	100,0	-	-

Opmerking: De kolomtotalen – die overigens zijn overgenomen uit de jaarverslagen - komen niet overeen met het aantal 'nieuwe' dossiers zoals die in een van hogerstaande tabellen zijn weergegeven.

2.3 Dader-slachtofferbemiddeling (bemiddeling in strafzaken)

De bemiddeling in strafzaken werd in 1994 officieel in ons strafrechtssysteem ingevoerd²², en voorziet in een alternatieve wijze van interventie van de gerechtelijke overheid om op actieve wijze een oplossing te bieden voor een conflictsituatie. Zo kan de procureur des Konings de dader van een misdrijf verzoeken de schade te herstellen door middel van het betalen van een som, een dienstverlening uit te voeren, een therapie te volgen of een regeling met het slachtoffer uit te werken.

Waar de bemiddelingsopdrachten (uitvoeren van enquêtes en begeleiden/opvolgen van het bemiddelingsproces) aanvankelijk werden opgenomen door een equipe van bemiddelingsassistenten die ressorteerden onder de parketten, werd de bemiddeling in

²² Wet 10 februari 1994 houdende regeling van een procedure voor de bemiddeling in strafzaken, B.S., 27 april 1994.

strafzaken na de herstructurering met de wet van 7 mei 1999²³ ondergebracht bij de Dienst Justitieuze. Eén en ander maakt ook dat omtrent de bemiddeling in strafzaken geen aparte (nationale) rapporten meer worden opgesteld maar dat de (algemene) cijfers dienaangaande worden opgenomen in de verslagen van de justitieuze.

De gegevens die in de jaarverslagen gepresenteerd worden en de wijze van presentatie is erg uiteenlopend van jaar tot jaar, en vooral voor het meest recente jaar 2002 wordt nog maar zeer minimale informatie over de bemiddeling in strafzaken verstrekt. Uiteraard bemoeilijkt dit ook elke vergelijking van de activiteit over de jaren heen.

Tabel 53: Dossiers bemiddeling in strafzaken – Verdeling naar regio

België Verdeling regio	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Vlaanderen	-	-	2993	44,8	2918	46,9	2800	45,8
Wallonië	-	-	3693	55,2	3299	53,1	3310	54,2
Totaal	6583	100,0	6686	100,0	6217	100,0	6110	100,0

Opmerking: Voor 1999 zijn de gegevens enkel per Hof van Beroep beschikbaar waarbij het niet mogelijk was onderscheid te maken tussen Nederlandstalige en Franstalige dossiers bij het Hof van Beroep te Brussel

Voor 2002 kan worden gesteld dat in dit jaar 6.110 dossiers werden ontvangen en behandeld, hetgeen in vergelijking tot voorgaande jaren een lichte daling van het aantal dossiers inhoudt (cfr. 6583 ‘ontvangen’ dossiers).

Tabel 54: Dossiers bemiddeling in strafzaken – Verdeling naar gerechtelijk arrondissement (Vlaanderen)

Vlaanderen Verdeling naar arrondissement	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	-	-	-	-	409	14,0	465	16,6
Brugge	-	-	-	-	122	4,2	91	3,3
Brussel	-	-	-	-	279	9,6	220	7,9
Dendermonde	-	-	-	-	348	11,9	211	7,5
Gent	-	-	-	-	225	7,7	199	7,1
Hasselt	-	-	-	-	194	6,6	249	8,9
Ieper	-	-	-	-	74	2,5	41	1,5
Kortrijk	-	-	-	-	117	4,0	95	3,4
Leuven	-	-	-	-	326	11,2	361	12,9
Mechelen	-	-	-	-	189	6,5	191	6,8
Oudenaarde	-	-	-	-	128	4,4	137	4,9
Tongeren	-	-	-	-	188	6,4	242	8,6
Turnhout	-	-	-	-	298	10,2	237	8,5
Veurne	-	-	-	-	21	0,7	61	2,2
Totaal	-	-	-	-	2918	100,0	2800	100,0

Opmerking: Voor 1999 en 2000 zijn de gegevens enkel per Hof van Beroep beschikbaar.

In Vlaanderen worden de meeste bemiddelingsdossiers behandeld in Antwerpen (16,6%) en Leuven (12,9%), en scoren ook Hasselt (8,9%), Tongeren (8,6%) en Turnhout (8,5%) nog vrij hoog. Al deze arrondissementen, met uitzondering van Turnhout, kennen trouwens een

²³ Wet 7 mei 1999 tot wijziging van sommige bepalingen van het Strafwetboek, van het Wetboek van Strafvordering, van de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, van de wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers, vervangen door de wet van 1 juli 1964, van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, van de wet van 5 maart 1998 betreffende de voorwaardelijke invrijheidsstelling en tot wijziging van de wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers, vervangen door de wet van 1 juli 1964, *B.S.*, 29 juni 1999.

toename van het aantal bemiddelingsdossiers ten opzichte van 2001. Meest opvallende dalers zijn de arrondissementen Turnhout (van 298 dossiers in 2001 naar 237 in 2002), Brussel (van 279 naar 220), maar eerst en vooral toch Dendermonde (van 348 naar 211).

Erg opmerkelijk is dat, waar Wallonië in het totaal aantal dossiers maar iets meer dan de helft van de dossiers voor haar rekening neemt, deze regio wel veel sterker vertegenwoordigd is daar waar het gaat om zgn. ‘slachtofferloze’ dossiers. Ongeveer zeven op de tien slachtofferloze dossiers situeren zich in Wallonië. Het feit dat er nog steeds dossiers zonder aantoonbaar slachtoffer worden geselecteerd voor de bemiddeling in strafzaken (bijv. bij verkeers- en drugsmisdrijven), toont volgens de Dienst Justitiehuisen in elk geval wel aan dat “(...) een aantal parketten de procedure bemiddeling in strafzaken gebruiken voor dossiers die niet voldoen aan de criteria van de omzendbrief (COL 8/99).”²⁴ (Jaarverslag 2002, p.34-35)

Tabel 55: Dossiers bemiddeling in strafzaken – Aantal slachtofferloze dossiers, naar regio

Aantal slachtofferloze dossiers	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Vlaanderen	-	-	282	30,7	210	28,0	-	-
Wallonië	-	-	637	69,3	541	72,0	-	-
Totaal	-	13,8	919	100,0	751	100,0	-	-

Wel scoort Wallonië lager dan Vlaanderen voor wat het aantal maatregelen per dossier betreft. Waar in Vlaanderen in iets meer dan 1/3 van de dossiers twee of meer maatregelen worden opgelegd (35,6% in 2001), gebeurt dit in Wallonië in nog geen twee op de tien dossiers.

Tabel 56: Dossiers bemiddeling in strafzaken – Aantal maatregelen per dossier, naar regio

België	1999			2000			2001			2002		
	VL	WALL	TOT	VL	WALL	TOT	VL	WALL	TOT	VL	WALL	TOT
Aard van de maatregelen (aantal per dossier, in %)	-	-	74,8	67,5	77,8	72,4	64,4	81,4	72,2	-	-	-
Dossiers met één maatregel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dossiers met twee maatregelen	-	-	25,2	32,5	22,2	27,6	34,5	17,8	26,9	-	-	-
Dossiers met drie maatregelen (of meer)	-	-	-	-	-	-	1,1	0,8	1,0	-	-	-
Totaal	-	-	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	-	-	-

Opmerking: Voor 1999 zijn de gegevens enkel per Hof van Beroep beschikbaar waarbij het niet mogelijk was onderscheid te maken tussen Nederlandstalige en Franstalige dossiers bij het Hof van Beroep te Brussel. Voor 2002 is deze informatie in het geheel niet meer beschikbaar.

Specifiek voor Vlaanderen blijkt ook dat de opgelegde maatregel in 2001 in toch vier op de tien gevallen (berekend op het totaal aantal maatregelen) een bemiddeling is; Wallonië scoort op dit vlak iets hoger (43,3%). Andere frequent voorkomende maatregelen in Vlaanderen zijn het volgen van een vorming (19,9%), van een therapie (17,1%) en het verrichten van een dienstverlening (12,0%). Voor 2002 zouden weinig verschuivingen merkbaar zijn ten opzichte van het jaar 2001, en met name het feit dat het aantal dienstverleningen status quo blijft, zou er op wijzen dat de wet inzake de autonome werkstraf in politionele en correctionele zaken “(...) in het jaar 2002 (nog) geen invloed heeft uitgeoefend op het al dan niet toepassen van een dienstverlening in de procedure bemiddeling in strafzaken.” (Jaarverslag 2002, p. 35)

²⁴ Zie: Gemeenschappelijke omzendbrief nr. COL 8/99 van het College van Procureurs-generaal bij de Hoven van Beroep (in werking getreden op 17 mei 1999).

Tabel 57: Dossiers bemiddeling in strafzaken – Aard van de maatregelen (Vlaanderen)

Aard maatregelen - Vlaanderen (% op totaal aantal maatregelen)	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Bemiddeling	-	-	784	38,0	828	40,5	-	-
Therapie	-	-	364	17,6	350	17,1	-	-
Dienstverlening	-	-	278	13,5	246	12,0	-	-
Vorming	-	-	422	20,5	407	19,9	-	-
Minnelijke schikking	-	-	3	0,1	0	0,0	-	-
Berisping	-	-	116	5,6	107	5,2	-	-
Andere	-	-	96	4,7	103	5,0	-	-
Onbekend	-	-	-	-	2	0,1	-	-
Totaal	-	-	2063	100,0	2043	100,0	-	-

Opmerking: Voor 1999 zijn de gegevens enkel per Hof van Beroep beschikbaar waarbij het niet mogelijk was onderscheid te maken tussen Nederlandstalige en Franstalige dossiers bij het Hof van Beroep te Brussel.

Voor het jaar 2001 moet worden opgemerkt dat het totaal (N=2.063) niet overeenkomt met het totaal aantal maatregelen in Vlaanderen zoals gepresenteerd in tabel BM 5 van het Jaarverslag 2001 (derde kolom). Het aldaar gepresenteerde totaal aantal maatregelen voor Antwerpen (N=750) en Gent (N=816) stemt niet overeen met het resultaat dat bekomen wordt wanneer de cijfers per type maatregel worden samengeteld. In dat geval worden voor Antwerpen en Gent 791 resp. 811 maatregelen bekomen, hetgeen dan een totaal voor Vlaanderen van 2.063 maatregelen zou opleveren (i.p.v. 2.027).

Voor 2002 is deze informatie niet meer beschikbaar, althans niet in tabelvorm. Wel wordt in de bijhorende commentaren verwezen naar bepaalde cijfers, zij het .

Naar modaliteit van de bemiddeling toe gaat het overwegend om een schaderegeling (in 2001 in 2/3 van de gevallen), in veel mindere mate ook om het geven van wederzijdse uitleg (9,9%), het mondeling aanbieden van verontschuldgingen (6,1%) en de uitwerking van een regeling inzake samenlevingsvoorwaarden (6,3%).

Tabel 58: Dossiers bemiddeling in strafzaken – Modaliteit van de bemiddeling (Vlaanderen)

Vlaanderen Modaliteiten van de bemiddeling	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Schaderegeling	-	-	621	59,8	669	66,0	-	-
Herstel in natura	-	-	18	1,7	15	1,5	-	-
Wederzijdse uitleg	-	-	104	10,0	100	9,9	-	-
Geschreven verontschuldgingen	-	-	89	8,6	43	4,2	-	-
Mondelinge verontschuldgingen	-	-	51	4,9	62	6,1	-	-
Samenlevingsvoorwaarden	-	-	49	4,7	64	6,3	-	-
Bep. m.b.t. hoede- en bezoekrecht	-	-	14	1,3	7	0,7	-	-
Bep. m.b.t. betaling onderhoudsgeld	-	-	1	0,1	3	0,3	-	-
Akkoord voor familiale bemiddeling	-	-	4	0,4	5	0,5	-	-
Inspanning om niet te hervallen	-	-	58	5,6	28	2,8	-	-
Ander akkoord	-	-	29	2,8	17	1,7	-	-
Totaal	-	-	1038	100,0	1013	100,0	-	-

Opmerking: Voor 1999 zijn de gegevens enkel per Hof van Beroep beschikbaar waarbij het niet mogelijk was onderscheid te maken tussen Nederlandstalige en Franstalige dossiers bij het Hof van Beroep te Brussel. Voor 2002 is deze informatie in het geheel niet meer beschikbaar.

Voor Vlaanderen hadden de meeste bemiddelingsdossiers in 2001 betrekking op misdrijven tegen eigendom (ruim vier op tien dossiers) of personen (ongeveer 1/3). Voor andere misdrijven, zoals ‘verdovende middelen’, blijft de toepassing van de bemiddeling in strafzaken vooralsnog vrij beperkt. Deze tendens zou ook voor 2002 bevestigd worden, zij het dat – in elk geval nationaal gezien - op dit vlak wel verschillen merkbaar zijn tussen de verschillende Hoven van Beroep (bijv. relatief veel ‘familiezaken’ in Bergen en een belangrijk aandeel verkeersdelicten in Luik; Jaarverslag 2002, p. 35).

Tabel 59: Dossiers bemiddeling in strafzaken – Aard van de feiten (Vlaanderen)

Profiel mandaten Vlaanderen <i>Aard feiten</i>	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Familie en openbare zeden	-	-	-	-	220	7,5	-	-
Personen	-	-	-	-	1016	34,8	-	-
Eigendommen	-	-	-	-	1272	43,6	-	-
Verdovende middelen	-	-	-	-	144	4,9	-	-
Openbare orde	-	-	-	-	115	3,9	-	-
Verkeersmisdrijven	-	-	-	-	32	1,1	-	-
Andere	-	-	-	-	119	4,1	-	-
Totaal	-	-	-	-	2918	100,0	-	-

Opmerking: Informatie enkel beschikbaar voor 2001.

Wanneer de bemiddeling in strafzaken mislukt wordt doorgaans overgegaan tot dagvaarding (voor de rechtbank) (60,6% in 2001 – mits weglating van het aantal ‘onbekenden’), doch opmerkelijk is dat soms, nl. in zo’n 15% van de gevallen, de zaak toch wordt geseponeerd.

Tabel 60: Dossiers bemiddeling in strafzaken – Gegeven gevolg aan mislukte dossiers, naar regio

Gegeven gevolg aan mislukte dossiers (%) Met weglating onbekenden	1999			2000			2001			2002		
	VL	WALL	TOT	VL	WALL	TOT	VL	WALL	TOT	VL	WALL	TOT
Verval van de strafvordering	-	-	-	-	-	-	0,0	5,6	2,8	-	-	-
Seponeering	-	-	-	-	-	-	7,7	21,0	14,2	-	-	-
Minnelijke schikking	-	-	-	-	-	-	0,0	1,6	0,8	-	-	-
Dagvaarding	-	-	-	-	-	-	63,1	58,1	60,6	-	-	-
Snelrechtprocedure	-	-	-	-	-	-	0,0	0,0	0,0	-	-	-
Overmaking aan ander parket	-	-	-	-	-	-	3,8	0,8	2,4	-	-	-
Onderzoeksrechter	-	-	-	-	-	-	1,5	1,6	1,6	-	-	-
Ter info	-	-	-	-	-	-	20,8	2,4	11,8	-	-	-
Jeugdrechter	-	-	-	-	-	-	0,0	0,0	0,0	-	-	-
Andere	-	-	-	-	-	-	3,1	8,9	5,9	-	-	-
Totaal	-	-	-	-	-	-	100,0	100,0	100,0	-	-	-

Opmerking: Informatie enkel beschikbaar voor 2001.

2.4 Profiel van het cliënteel van de justitiehuizen

In de jaarverslagen van de Dienst Justitiehuizen wordt bij enkele van de hoger beschreven mandaten ook een beknopte profielschets van het cliënteel weergegeven. Met name worden er gegevens gepresenteerd in verband met het geslacht en de leeftijd van de betrokken cliënten, de misdrijven naar aanleiding waarvan de straf of maatregel werd opgelegd, en, voor sommige types ook de professionele situatie van de cliënt.

Algemeen kan worden gesteld dat het cliënteel (in 2002) overwegend bestaat uit mannen (bijna steeds 90% of meer), meestal jonger dan 35 jaar, en vaak zonder werk. Een vergelijking van het cliëntprofiel naargelang straf/maatregel reveleert niettemin enkele opvallende verschillen, in het bijzonder voor wat de misdrijven betreft. Zo blijkt de dienstverlening-vorming (en autonome werkstraf) in ongeveer de helft van de gevallen betrekking te hebben op een verkeersmisdrijf, een categorie die bij de andere maatregelen verwaarloosbaar klein is. Bij de andere maatregelen gaat het meestal om misdrijven tegen eigendommen, tegen personen en drugsmisdrijven. Enkel bij de internering zijn de delicten tegen personen bovendien (veel) sterker vertegenwoordigd dan de eigendomsdelicten, terwijl de drugsmisdrijven er ook minder belangrijk zijn. Verder blijken vrouwen bij de probatie sterker

vertegenwoordigd (11%) te zijn dan bij de andere maatregelen; het kleinste aandeel vrouwen wordt aangetroffen bij de penitentiaire opdrachten (4% vrouwen). Wellicht niet verwonderlijk zijn de cliënten in het kader van de penitentiaire begeleidingen alsook deze in het kader van de internering globaal genomen ouder dan deze onderworpen aan een begeleiding in een andere wettelijke context: 38% van de cliënten bij de penitentiaire begeleidingen is 36 jaar of ouder, bij de internering zelfs 55%. Opvallend tenslotte is tevens – wat de professionele situatie betreft - het zeer hoge aantal inactieve cliënten (71%) in het kader van de VOV.

Tabel 61: Cliëntprofiel naar aard van de begeleidingsopdracht (jaar 2002)

Profiel cliënteel (jaar 2002, %)	VOV	Probatie	Dienstverlening-vorming	Autonome werkstraf	Penitentiaire opdrachten	Internering
<i>Geslacht</i>						
Man	93	89	92	92	96	92
Vrouw	7	11	8	8	4	8
Totaal	100	100	100	100	100	100
<i>Leeftijd</i>						
< 18 jaar	0	0	5	3	0	0
18-25 jaar	46	42	56	46	20	14
26-35 jaar	28	30	20	28	42	33
36-45 jaar	17	18	12	14	23	31
> 45 jaar	9	10	7	9	15	22
Totaal	100	100	100	100	100	100
<i>Aard feiten</i>						
Eigendomsdelict	36	27	16	20	34	22
Zedendelict (algemeen)	2	2	1	0	2	5
Zedendelict (minderjarigen)	7	7	1	0	8	10
Delict tegen personen	25	25	15	17	28	52
Drugsdelict	26	28	9	10	20	6
Verkeersovertreding	0	6	54	49	2	0
Ander misdrijf	4	5	4	4	6	5
Totaal	100	100	100	100	100	100
<i>Professionele situatie</i>						
Actief	26	-	34	27	-	-
Non-actief	71	-	51	56	-	-
Student	3	-	7	4	-	-
Onbekend	0	-	8	13	-	-
Totaal	100	-	100	100	-	-

3 Burgerrechtelijke opdrachten

Ook de jeugd- of kortgedingrechter kan in zaken waarbij kinderen betrokken zijn, beroep doen op een justitieassistent. Meestal worden burgerrechtelijke opdrachten gegeven in verband met gezamenlijk ouderlijk gezag en het recht op persoonlijk contact met minderjarigen bij een echtscheiding. Het doel van een burgerrechtelijke opdracht is dan de

magistraat van een – overigens met de ouders besproken - gemotiveerd advies hieromtrent te dienen.

Deze opdrachten lopen in recente jaren op tot bijna 4.000 mandaten op jaarbasis²⁵. Het gaat hier in 2002 om een lichte stijging ten opzichte van 1999. De meeste mandaten worden opgenomen in Vlaanderen (ongeveer 6/10).

Tabel 62: Mandaten burgerrechtelijke opdrachten - Verdeling naar regio

België Verdeling regio	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Vlaanderen	1960	56,2	2006	57,2	2179	57,1	2314	59,7
Wallonië	1528	43,8	1503	42,8	1637	42,9	1561	40,3
Totaal	3488	100,0	3509	100,0	3816	100,0	3875	100,0

Naar gerechtelijk arrondissement toe zijn er in Vlaanderen voor 2002 geen echte ‘uitschieters’ aan te duiden. De arrondissementen Gent (13,6%), Dendermonde (12,2%) en Brugge (10,0%) voeren weliswaar de kop aan, doch de verschillen tussen de diverse arrondissementen zijn hier veel minder uitgesproken dan bij de hoger besproken mandaten.

Tabel 63: Mandaten burgerrechtelijke opdrachten - Verdeling naar gerechtelijk arrondissement (Vlaanderen)

Vlaanderen Verdeling naar arrondissement	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	165	8,4	163	8,1	185	8,5	181	7,8
Brugge	190	9,7	211	10,5	201	9,2	231	10,0
Brussel	169	8,6	172	8,6	185	8,5	148	6,4
Dendermonde	191	9,7	229	11,4	295	13,5	283	12,2
Gent	237	12,1	262	13,1	285	13,1	315	13,6
Hasselt	108	5,5	121	6,0	138	6,3	137	5,9
Ieper	66	3,4	57	2,8	59	2,7	44	1,9
Kortrijk	193	9,8	157	7,8	174	8,0	196	8,5
Leuven	112	5,7	133	6,6	129	5,9	129	5,6
Mechelen	151	7,7	128	6,4	126	5,8	152	6,6
Oudenaarde	70	3,6	62	3,1	69	3,2	71	3,1
Tongeren	105	5,4	117	5,8	93	4,3	119	5,1
Turnhout	124	6,3	120	6,0	151	6,9	209	9,0
Veurne	79	4,0	74	3,7	89	4,1	99	4,3
Totaal	1960	100,0	2006	100,0	2179	100,0	2314	100,0

Opmerking: De dossiers ‘in afwachting’ op 1 januari 1999 (enkel in de arrondissementen Hasselt en Mechelen) zijn inbegrepen in de cijfers. In 2001 werden nog twee opdrachten in Mechelen herroepen.

De burgerrechtelijke opdrachten worden – voor gans België - voornamelijk verleend op het niveau van eerste aanleg, hetzij door de jeugdrechtbank (64% van de nieuwe dossiers in 2002), hetzij in kortgeding (28%). Deze vaststelling geldt overigens voor elk van de hier bestudeerde jaren.

²⁵ Het aantal mandaten op jaarbasis vormt de optelsom van het aantal mandaten op 1 januari van het betreffende jaar, de mandaten die in afwachting zijn op 1 januari van het betreffende jaar en de nieuwe mandaten die in datzelfde jaar worden opgenomen, verminderd met de herroepen mandaten.

Tabel 64: Mandaten burgerrechtelijke opdrachten – Opdrachtgevers (België)

Opdrachtgevers (%) - België	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Nieuwe dossiers	-	60	-	65	1638	59,3	-	64
Jeugdrechtbank EA	-	7	-	4	117	4,2	-	3
Jeugdrechtbank HvB	-	27	-	27	898	32,5	-	28
Kortgeding EA	-	4	-	2	66	2,4	-	2
Kortgeding HvB	-	2	-	2	42	1,5	-	3
Andere	-		-				-	
Totaal	-	100	-	100	2761	100,0	-	100

Opmerking: Voor 2001 komt het totaal (N=2761) niet overeen met totaal aantal nieuwe dossiers zoals dit wordt weergegeven in tabel BO.1 van het Jaarverslag 2001 (N=2834)

Naar aard van de opdrachten toe springen vooral vier categorieën kwantitatief gezien erg sterk in het oog, nl. de regeling inzake ouderlijk gezag en/of het recht op persoonlijk contact bij scheiding (23% in 2002), de herziening van het ouderlijk gezag en/of persoonlijk contact (19%), de verblijfsregeling bij scheiding (19%) en de herziening van de verblijfsregeling (21%). Hoewel deze top-4 zich zowel in Vlaanderen als in Wallonië manifesteert, worden in beide landsgedeelten wel andere accenten gelegd. Zo is in Vlaanderen vooral de regeling en herziening van het ouderlijk gezag (samen 65,3% in 2001) in het geding, terwijl het in Wallonië veeleer gaat om de verblijfsregeling en de herziening ervan bij scheiding (52,3% in 2001) – voor 2002 zijn geen regionale cijfers beschikbaar.

Tabel 65: Mandaten burgerrechtelijke opdrachten – Aard van de uitgevoerde opdrachten (België)

België	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Aard uitgevoerde opdrachten								
Regeling ouderlijk gezag en/of recht op persoonlijk contact bij scheiding	-	21,5	-	20,7	666	26,4	-	23,0
Verblijfsregeling bij scheiding	-	14,0	-	17,3	334	13,3	-	19,0
Herziening ouderlijk gezag en/of persoonlijk contact	-	31,0	-	22,5	554	22,0	-	19,0
Herziening verblijfsregeling	-	17,0	-	21,1	509	20,2	-	21,0
Persoonlijk contact grootouders	-	6,0	-	4,3	114	4,5	-	5,0
Adoptie	-	0,5	-	0,4	15	0,6	-	0,0
Toestemming huwelijk minderjarige	-	0,0	-	0,2	7	0,3	-	0,0
Hoorrecht	-	0,9	-	0,2	12	0,5	-	0,0
Evaluatie advies of regeling	-	3,5	-	5,3	111	4,4	-	5,0
Andere vraag	-	5,6	-	8,0	197	7,8	-	6,0
Totaal	-	100,0	-	100,0	2519	100,0	-	98,0

Opmerking: Voor 1999, 2000 en 2002 zijn de gegevens enkel beschikbaar in percentages. Bovendien zijn de gegevens voor 1999 en 2000 enkel beschikbaar voor gans België, niet per regio.

In 2002 werd in één op de drie gevallen (enig) akkoord tussen de partijen bereikt – er is op dit vlak ook een zekere progressie doorheen de tijd (cfr. 19% in 1999) -, en in 19% van de uitgevoerde opdrachten gebeurt een doorverwijzing naar een andere dienst, zoals bijvoorbeeld een bemiddelingsdienst, een ontmoetingsruimte of een andere hulpverlenende instantie. Eén en ander maakt dat in ongeveer de helft van de opdrachten een advies tot evaluatie van de situatie wordt overgemaakt.

Tabel 66: Mandaten burgerrechtelijke opdrachten – Evaluatie van de uitgevoerde opdrachten (België)

Evaluatie uitgevoerde opdrachten - België (%)	1999	2000	2001	2002
Advies tot evaluatie situatie	60	57	53	49
Actieve doorverwijzing	20	20	18	19
Overeenkomst bereikt	19	23	29	32
Totaal	100	100	100	100

4 Eerstelijnswerking

Sedert de reorganisatie in 1999 kregen de justitiehuzen in het kader van het streven naar een meer toegankelijke justitie ook een belangrijke opdracht toebedeeld van eerstelijns hulp onder de vorm van informatieverstrekking en actieve doorverwijzing.

Terwijl in 1999 – toen deze werking nog niet in elk arrondissement operationeel was²⁶ - ongeveer 5.500 eerstelijnsinterventies plaatsvonden, heeft de eerstelijnswerking sedertdien een erg hoge vlucht genomen. In 2002 werden bijna 2,5 keer zoveel interventies gedaan dan in 1999. Vooral in Vlaanderen is de eerstelijnswerking sterk uitgebouwd. In de beginjaren bleef Wallonië op dit vlak sterk achter, en ook nu nog neemt Vlaanderen het grootste deel van de eerstelijnsinterventies voor haar rekening, doch wel is duidelijk dat Wallonië stilaan de achterstand aan het inlopen is. In 2002 werd toch al 30% van de eerstelijnsinterventies opgenomen in Wallonië daar waar dit in 1999 nog maar iets meer dan 10% was.

Tabel 67: Interventies eerstelijnswerking - Verdeling naar regio

België Verdeling regio	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Vlaanderen	4789	86,3	5980	78,4	8950	78,7	9438	69,7
Wallonië	762	13,7	1644	21,6	2421	21,3	4112	30,3
Totaal	5551	100,0	7624	100,0	11371	100,0	13550	100,0

Niet enkel tussen de grote regio's zijn de verschillen opmerkelijk, ook binnen Vlaanderen zelf ligt de praktijk ver uit elkaar. Meer dan een kwart van de interventies in Vlaanderen werd in 2002 in het gerechtelijk arrondissement Gent opgenomen. Ook andere arrondissementen, zoals Dendermonde (14,4%), Mechelen (13,6%) en Hasselt (12,2%) scoren nog vrij hoog, maar in sommige andere arrondissementen (Veurne, Tongeren, Brussel) is de eerstelijnswerking – alleszins verhoudingsgewijs - quasi totaal afwezig.

²⁶ Er waren ook nog niet in elk arrondissement justitiehuzen ingericht.

Tabel 68: Interventies eerstelijnswerking - Verdeling naar gerechtelijk arrondissement (Vlaanderen)

Vlaanderen Verdeling naar arrondissement	1999		2000		2001		2002	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Antwerpen	519	10,8	474	7,9	2296	25,7	641	6,8
Brugge	305	6,4	519	8,7	275	3,1	350	3,7
Brussel	0	0,0	67	1,1	87	1,0	53	0,6
Dendermonde	0	0,0	863	14,4	927	10,4	1359	14,4
Gent	2143	44,7	2371	39,6	1971	22,0	2552	27,0
Hasselt	0	0,0	866	14,5	1005	11,2	1149	12,2
Ieper	0	0,0	91	1,5	161	1,8	275	2,9
Kortrijk	1822	38,0	582	9,7	798	8,9	755	8,0
Leuven	0	0,0	0	0,0	500	5,6	554	5,9
Mechelen	0	0,0	108	1,8	776	8,7	1279	13,6
Oudenaarde	0	0,0	0	0,0	0	0,0	166	1,8
Tongeren	0	0,0	0	0,0	0	0,0	58	0,6
Turnhout	0	0,0	10	0,2	111	1,2	196	2,1
Veurne	0	0,0	29	0,5	43	0,5	51	0,5
Totaal	4789	100,0	5980	100,0	8950	100,0	9438	100,0

Meestal worden de tussenkomsten (voor gans België samen) – in ongeveer gelijke mate - op kantoor dan wel telefonisch afgehandeld, slechts zeer uitzonderlijk gebeurt dit schriftelijk.

Tabel 69: Interventies eerstelijnswerking - Wijze van interventie, naar regio

België Wijze van interventie (%)	1999			2000			2001			2002		
	VL	WALL	TOT	VL	WALL	TOT	VL	WALL	TOT	VL	WALL	TOT
Op kantoor	47,8	53,8	48,5	41,2	48,3	42,7	45,2	42,4	44,6	50,9	38,1	47,0
Schriftelijk	0,7	3,1	0,9	1,4	1,3	1,4	2,9	1,7	2,6	3,7	1,5	3,0
Telefonisch	51,6	43,1	50,6	57,4	50,4	55,9	51,9	55,9	52,8	45,4	60,4	49,9
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

De behandelde vragen zijn – voor gans België - in hoofdzaak te kaderen binnen een scheidingsproblematiek (21% van de vragen in 2002) of zijn er op gericht meer informatie te krijgen over juridische procedures (28%). Familiale en financiële problemen en vragen in verband met het ouderlijk gezag en het recht op persoonlijk contact komen weliswaar ook aan bod, maar zijn toch veel minder sterk aanwezig.

Tabel 70: Interventies eerstelijnswerking - Aard van de vragen (België)

België Aard van de vragen (%)	1999	2000	2001	2002
Scheidingsproblematiek	22,5	21	20	21
Ouderlijk gezag en recht op persoonlijk contact	5,9	6	7	7
Informatie over juridische procedures	30,2	22	30	28
Familiale problemen	7,5	8	9	8
Financiële problemen	8,2	9	6	8
Informatie over justitiehuisen	3,3	3	6	4
Andere vragen	22,3	31	22	24
Totaal	100,0	100	100	100

Opmerking: Voor 1999 werden de percentages zelf berekend op het totaal aantal aanvragen (N=5.524)

Waar meestal door de justitieassistent zelf een oplossing voor de vraag wordt aangereikt (in 2002 in bijna vier op de tien gevallen) wordt ook vrij frequent doorverwezen naar juridische eerstelijnsbijstand (27%) of naar een juridische/gerechtelijke dienst (15%). Doorverwijzing naar juridische tweedelijnsbijstand of naar een sociale dienst komen minder vaak voor. Opmerkelijke vaststelling met betrekking tot de evolutie over de jaren heen is alleszins dat

tegenwoordig veel vaker een oplossing wordt gevonden door de justitieassistent zelf dan dat vroeger het geval was (cfr. 13% in 1999).

Tabel 71: Interventies eerstelijnswerking - Gegeven gevolg aan de vragen (België)

België	1999	2000	2001	2002
Gegeven gevolg (%)				
Oriëntatie juridische eerstelijnsbijstand	22,6	25	25	27
Oriëntatie juridische tweedelijnsbijstand	38,4	25	6	7
Oriëntatie naar een sociale dienst	9,6	12	8	7
Oriëntatie naar een juridische (gerechtelijke) dienst	4,7	7	15	15
Oplossing door JA	13,0	25	32	37
Andere doorverwijzingen	11,8	6	14	7
Totaal	100	100	100	100

Opmerking: Voor 1999 werden de percentages zelf berekend op het totaal aantal interventies (N=5.903).

5 Enkele conclusies

In voorliggende bijdrage werden op basis van de door de Dienst Justitiehuisen gepubliceerde statistieken, die doorgaans zelf verder bewerkt werden, enkele cijfergegevens gepresenteerd die toelaten enig zicht te krijgen op de werking van de justitiehuisen sedert de herstructurering van de parajustitiële sector in 1999. Binnen het bestek van deze bijdrage was het (uiteraard) niet de bedoeling volledig inzicht (verklaringen) te verschaffen in de toepassing van de zgn. alternatieve straffen en maatregelen en andere aan de justitiehuisen toebedeelde opdrachten. Hiervoor is verder(gaand) en mogelijks andersoortig (bijv. op basis van de veroordelingsstatistiek) wetenschappelijk kwantificerend onderzoek (bij voorkeur aangevuld met kwalitatieve gegevens) noodzakelijk.

De cijfers laten niettemin wel toe reeds enige opvallende tendensen zichtbaar te stellen, alsook een aantal pistes voor verder onderzoek op te werpen. Uit voorliggende – zuiver descriptieve – analyse blijkt onder meer dat bij de toepassing van alternatieve gerechtelijke maatregelen en straffen de aanvraag van een voorafgaand maatschappelijk onderzoek (nog steeds) geen vaste voet aan de grond heeft gekregen, soms zelfs een erg marginale positie inneemt, maar bovenal ook een erg verschillende praktijk kent naargelang de aard van de maatregel/straf. Globaal neemt het aantal aangevraagde maatschappelijke enquêtes (en beknopte voorlichtingsverslagen) wel toe doorheen de tijd (probatie, internering), of is er op zijn minst een stabiliserende tendens (VOV), doch dit lijkt (ook) samen te hangen met een stijging van het aantal begeleidingsopdrachten, een stijging die in bepaalde gevallen overigens erg uitgesproken is. Enkel begeleidingen in het kader van het elektronisch toezicht en de praetoriaanse probatie zijn omzeggens volledig uit beeld verdwenen. Enquêtes in het kader van de dienstverlening of vorming vertonen weliswaar een dalende trend, wellicht o.m. omdat de vroeger bestaande verplichting terzake na verloop van tijd opnieuw werd afgeschaft, maar bovendien dient hier ook rekening gehouden te worden met de recent ingevoerde mogelijkheid tot het opleggen van een autonome werkstraf waarvoor ook maatschappelijke enquêtes/beknopte voorlichtingsrapporten aangevraagd kunnen worden. Ook andere tussenkomsten vanuit het justitiehuis, zoals het slachtofferonthaal, de burgerrechtelijke opdrachten en de eerstelijnswerking kennen een, soms bijzonder sterke, stijging. Erg opmerkelijk zijn ook de soms grote regionale en arrondissementele verschillen. Zo kent Vlaanderen in vergelijking met Wallonië verhoudingsgewijs meer aanvragen tot

maatschappelijke enquêtes in het kader van VOV, meer aanvragen tot beknopte voorlichtingsrapporten in het kader van de probatie en van de dienstverlening/vorming, meer begeleidingsopdrachten in het kader van de internering, en meer tussenkomsten in het kader van burgerrechtelijke opdrachten en van de eerstelijnswerking. Voor een hele reeks andere tussenkomsten, o.m. voorlichtingstaken in verband met de dienstverlening/vorming (maatschappelijke enquêtes) en de autonome werkstraf (maatschappelijke enquêtes/beknopte voorlichtingsrapporten) en ook begeleidingsopdrachten in dit verband, treedt Wallonië dan weer sterker op het voorplan. Beschouwd naar gerechtelijk arrondissement toe is het niet verwonderlijk dat in Vlaanderen de grotere arrondissementen, en dan vooral het gerechtelijk arrondissement Gent alsook Antwerpen, systematisch voor een belangrijk deel van de tussenkomsten zorgen. Niettemin spelen naargelang de concrete tussenkomst vaak ook andere arrondissementen een vooraanstaande rol (bijv. Turnhout voor wat de beknopte voorlichtingsrapporten en begeleidingen in het kader van de dienstverlening/vorming betreft). Interessant en opmerkelijk, doch niet geheel onlogisch, is tot slot ook het gedifferentieerd profiel van het justitiecliënteel naargelang de aard van de straf/maatregel binnen welk kader in een begeleiding wordt voorzien.

Verder wetenschappelijk onderzoek is o.i. ten zeerste aangewezen, en kan zich o.m. richten naar en verklaringen aanreiken voor (bepaalde) regionale/arrondissementele verschillen, het onderbenut blijven van het voorafgaand maatschappelijk onderzoek, de globale toename van het aantal voorlichtings- en begeleidingstaken (toename van de instroom en/of duur van de begeleidingstermijn ?), de mate waarin de toepassing van 'alternatieven' (geen) invloed hebben op de omvang van de penitentiaire bevolking, ... Op zijn minst dienen de cijfers in het kader van verder onderzoek in verband gebracht te worden met de jaarlijkse instroom van dossiers op parket- en rechtbankniveau, desgevallend ook met de bevolkingsdichtheid per arrondissement, zodanig dat op correcte wijze geëvalueerd kan worden in welke mate bepaalde justitiehuisen onder- resp. oververtegenwoordigd zijn bij de uitvoering van bepaalde voorlichtings- en begeleidingstaken. Ook dient de analyse bij voorkeur verder verfijnd te worden door de verschillende beschikbare parameters op diverse niveaus te hanteren, hetgeen bijvoorbeeld zou toelaten voor specifieke opdrachten van het justitiehuis ook een sociobiografisch en misdrijfgebonden profiel op te stellen per gerechtelijk arrondissement. *Last but not least*, zou ook bekeken moeten worden in welke mate een optimale uitvoering van de diverse voorlichtings-, begeleidings- en andere taken werkelijk gerealiseerd kan worden met het huidige daarvoor beschikbare personeel, met andere woorden dient een adequate evaluatie doorgevoerd te worden van de werklust van het bestaande personeelskorps. Het spreekt voor zich dat een zo ruim mogelijke aanwending van het wettelijke instrumentarium slechts kans op slagen heeft wanneer daartoe de vereiste middelen ter beschikking worden gesteld, hetgeen overigens niet enkel geldt voor de justitiehuisen maar ook voor andere sectoren van justitie (waaronder de zittende en staande magistratuur).

* * *